БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 180 (6615)
СЕНТЯБРИИН 8
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Ханын газетэнүүдые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

Хэблэлэй доодо шатын эгээл олон тоото отряд болохо—ханын газетэнүүд хэблэлэй пропагандын системэдэ элитэ һуури эзэлнэ. Ханын газетэнүүд нютагай ажабайдалтай тон дүтэ холбоотой байдаг туладаа колхозууд, МТС-үүд, предприятинууд болон эмхи зургаануудай урдахи зорилгонуудые шиидхэлгэдэ арад ниитые эмхидхэн элсүүлхэ талаар ехэхэн үүргэ дүүргэнэ.

Эгээл иимэһээ Коммунистическэ парти болбол ханын газетэнүүдые улам олон болгохо ба тэдэнииие идейнэ үндэр хэмжээндэ гаргаха тухайда, нютагай партийна организацинуудай зүгһөө тэдэнииие һайнаар хүтэлбэрилхэ тухайда саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг байна. Партийна уряанууд болон шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула олониитын дунда агитационно ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, тиихэтээ хамта доодо шатын хэблэлые (многотиражканууд, ханын газетэнүүд гэхэ мэтые) партийна эхин организацинууд саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ уялгатай гэжэ партиин XIX съезд дээрэ баталагдаһан КПСС-эй Устав соо хэлэгдэнэ.

Партиин Уставай энэ заабарие дүүргэлтэ болгон, манай республикын нютагуудтахи олонхи партийна организацинууд ханын газетэнүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг, тэдэнэй ажал-ябуулгые тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг боложо байна. Ханын газетэнүүдэй хүдэлмэриин асуудалнууд партийна суглаанууд болон партийна комитедүүдэй бюрогой заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Кяхтын, Иволгын болон бусад аймагуудта доодо шатын хэблэлнүүдэй ээлжээтэ зорилгонууд тухай асуудалаар ханын газетэнүүдэй редакторнуудай зүблөөнүүд үнгэргэгдөө.

КПСС-эй Пригороднэ райком энэ зун болоһон пленум дээрээ доодо шатын хэблэлые партийна организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай тусгаар асуудал зүбшэн хэлсээ. Мяханай комбинадай, сэмбын фабрикын, «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин ба партийна бусад хэдэн организацинууд ханын газетэнүүдэй хүдэлмэридэ анхаралаа һайнаар табидаг болоо гэжэ пленум тэмдэглэбэ. Энэ хадаа тус газетэнүүдэй идейнэ ба культурна хэмжээнэй ургаһанииие гэршэлэн харуулна. Сэмбын фабрикын партийна ба профсоюзна организацинуудай орган —«Текстильщик» гэжэ ханын газетые абаад үзэе. Тус газетэ сэмбэ нэхэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөнэй хэр зэргээр дэлгэржэ байһан тухай саг үргэлжэ бэшэдэг, тэдэнэрэй патриотическа хүдэлөөе хододоо дэмжэдэг, дүй дүршэлынь олоной шадабари болгон нэбтэрүүлхын түлөө оролдодог байна. Тэрээнтэй хамта, голодһо гаргагшадые ба гүрэнэй болон ажалай журам эбдэгшэдые хурсаар шүүмжэлдэг.

Тиигэбэшье, зарим партийна организацинууд, жэшээлбэл, мелькомбинадай, Заудинск станциин, «Коопбытпром», гэжэ олзоборилгын артелиин партийна организацинууд ханын газетэнүүдые тоодоггүй, тэдэнэй хүдэлмэрииие саг үргэлжэ хүтэлбэрилдэггүй гэжэ тус пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант», Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд ханын газетэнүүдтэ анхаралаа багаар табидаг байха юм. Тус колхозуудай ханын газетэнүүд идейнэ доодо хэмжээндэ гаргагдадаг байна.

Зарим партийна организацинууд ханынгаа газетэнүүдтэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые һулаар дэлгэрүүлнэ, тэрээн дээрэ шүүмжэлэлэй гараашье хадань тэрээндэ анхаралаа багаар хандуулна.

Колхозууд, МТС-үүд, предприятинууд болон эмхи зургаануудай партийна организацинууд партиин Уставай эрилтые дүүргэлтэ болгон, ханын газетэнүүдые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, тэрэнэй эмхидхэлэй үүргые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ бэлэдхэл һайнтай хүнүүдые редколлегинүүдэй составта оруулха, ханын газетэнүүдэй редакторнуудай зүблөөнүүдые болон семинарнуудые үнгэргэжэ байха шухала. Тэрээнтэй хамта газетэнүүдэй харалга эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Партийна организацинуудай эгээл шухала зорилгонуудай нэгэнниинь юуб гэхэдэ, колхоз, МТС, предприяти болон эмхи зургаан бүхэнэй шиидхэжэ байгаа зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ арад ниитые элсүүлхэ талаар газетэнүүдэй үүргые улам ехэ болгохо хэрэг мүн болоно.

ССР Союзай Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдые, промышленность, транспорт ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ, арад зоной материальна ажабайдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан парти, правительствын хойшолуулагдашагүй зорилгонуудые ханын газетэнүүд үргэн ниитэ арад зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха зэргэтэй. Ханын газетэ бүхэнэй зорилгонь үйлэдбэриин түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ талаар хүдэлмэришэд болон колхознигуудай хоорондо үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хододоо харуулха, мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгон нэбтэрүүлхэ ябадал болоно. Ханын газетэнүүдэй редколлегинүүд болбол шэнэ зорилгонуудые һайнаар мэдэхэ, тэдэнэрые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ творческо ёһоор хандаха ба эдэбхи үүсхэл гаргаха зэргэтэй.

Ханын газетэнүүдэй үмэнэ харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгонууд табигдана. Ханын газетэнүүдые партийна организацинуудай тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг байгаа хадань республикынгаа хүдөө ажахые, промышленностиие ба культурые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй V сесси нээгдэбэ

1953 оной сентябриин 7-ной үдэрэй 3 часта Соведүүдэй хоёрдохи байшангай Сталинска зал дотор БМАССР-эй Верховно Соведэй V сесси нээгдэбэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. М. Могнонов,** тэрэнэй орлогшонор **И. М. Трофимов, А. С. Удаев,. Н. А. Павлуцкая, Д. Б. Раднаева** гэгшэд түрүүлэгшын столдо ерэжэ һууба.

Сессиие БМАССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. М. Могнонов** нээһэн байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат М. М. Могнонов сессиин үзэмжэдэ иимэ асуудалнуудые дурадхаба:

1. Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын 1953 оной Гүрэнэй бюджет ба БМАССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэтэ тушаа тоосоо баталха тухай.

— Энэ асуудалые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет табиһан байна.

2. БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

Тус асуудалые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум оруулһан байна.

Верховно Совет болбол зүбшэхэ зүйлдөө эдэ асуудалнуудые нэгэн дүүгаар оруулба.

Удаань Түрүүлэгшэ хадаа БМАССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет ба БМАССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл хэхыень БМАССР-эй финансын министр **К. М. Мадаевта** үгэ үгэбэ.

Нүхэр Мадаевай элидхэлэй һүүлээр Верховно Совет БМАССР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. Н. Ильковой** нэмэлтэ элидхэлые шагнаһан байна.

Энээгээр БМАССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи заседани дүүрэбэ.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй бүлэг эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Улан-Удэ городой Железнодорожно районой гэрэй эзэн эхэнэр О. М. Сюткина, Түнхэнэй аймагай Будённын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Т. Бобкова гэгшэд 9 үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 11 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Кяхтын аймагай Большой Луг гэжэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Д. Ц. Банзаракцаева, Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн М. А. Плюснина, Кяхтын аймагай Наушка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. Ф. Тимофеева, Түнхэнэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ф. Н. Кузнецова ба бусад бии.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 22 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн Дари Дамдинова, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ц. Ц. Цыбикова ба бусад оролсоно.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 31 эхэ, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 53 хүн шагнагдаһан байна.

Эдэбхитэй ажалай эрхим дүн

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд болон механизаторнууд хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа, мүнөө үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 103 процент, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 100 гаран процент, мяха — 105,4, һү—114, нооһо—105, овощь, үгэрсэ — 120 процент, помидор — 111 процент дүүргээ.

Мүнөө колхозой үргэн ехэ тарялан дээрэ колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна.

А. Бусурманов.

Республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагай дурадхалаар таряа бэлэдхэхэ жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнгээ түлөө республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ:

СЭЛЭНГЫН АЙМАГҺАА:

1. **Маленковой нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Д. С. Мункожапов, партийна организациин секретарь нүхэр Д. Ц. Бадмаев).

2. **Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Д. Д. Очиров. партийна организациин секретарь нүхэр Т. Д. Данзанов).

ЗАИГРАЙН АЙМАГҺАА:

4. Ново-Ильинскэ сельсоведэй **Сталинай нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр И. Я. Ботов, партийна организациин секретарь нүхэр Н. В. Шилин).

Хүдэлмэришэдэй творческо хани харилсаан

ЛЕНИНГРАД, сентябриин 4. (ТАСС). Литовско ССР-эй бүд нэхэгшэдэй бүлэг түрүүшүүл эндэ ерэбэ. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ утаһа ээрэлгын комбинадта тэдэнэр айлшалба. Бүд нэхэгшэдэй хүдэлмэритэй тэдэнэр танилсаад, мүн «Веретено» гэжэ фабрикада ба бусад предприятинуудта ябаһан байна.

Техническэ хэрэгсэлэй бүд нэхэдэг «Красный маяк» гэжэ комбинадай новаторнууд Атулина ба Л. Ржёва гэгшэд хлопок элдэн болбосоруулха сагые нилээд хорооһон байна. Тэдэнэрэй түрүү методүүдтэй литовско бүд нэхэгшэд шэнжэлэн танилсажа байна.

«Красная заря» гэжэ ленинградска ба рижскэ «ВЭФ» гэжэ заводуудай коллективүүд хэдэн жэлһээ хойшо творческо хани харилсаатай. Ригын ба Егоровой нэрэмжэтэ ленинградска заводой вагон бүтээгшэд хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые хододоо халан абалсадаг байна.

Һаяшаг транспортна машина бүтээлгын харьковска заводто Кировскэ заводой бүлэг технологууд ерэбэ. Түрүү технологи хэрэглэн механическа цех соо бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй өөрын үные богонихон саг соо 11 процентээр химдаруулһан, металл гаргашалгые 200 тонно хүрэтэр доошолуулһан дүй дүршэл тухайгаа ленинградайхид хөөрэжэ үгөө.

Кировскэ заводой техническэ шэнэ туйлалтануудтай транспортна машина бүтээлгын харьковска заводой бүлэг хүдэлмэришэд, мастернууд ба инженернүүд мүнөө танилсажа байна. Томо детальнуудые механизированнээр мүлихын тулада комплексно бригадын бүтээһэн шэнэ станогой хүдэлмэрииие слесарь П. Зайченко айлшадтаа харуулаа. Заводой түмэршэ дархашуулай, булад шудхагшадай ба инструментальщигуудай дүй дүршэлтэй харьковайхид үсэгэлдэр танилсаба.

Аргадын миллионер колхоздо

Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ Аргада нютаг дүлии балай газар байһан юм,—гэжэ тэндэхи үбгэд, хүгшэд хэлсэдэг. Теэд, үнэхөөрөөшье тиихэдэ энэ нютаг барга харанхы газар байгаа.

...Бидэнэр мүнөө Баргажан мүрэнииие хүндэлэн гараад, советскэ үеын Аргада ошохо гэжэ ябанабди.

Манай автомобиль түргэнөөр гүйнэ. Баруун талаарнай үбдэг тулама ногоотой малай бэлшээринүүд, хэды мянган адуу мал тэндэ бэлшэнэ. Зүүн талаарнай, харгын хажуугаар, алтан шара үнгэтэй таряанай полинууд.

Машинамнай ябадалаа аалихан болгоод, үргэлжэ ехэ добо газарые үгсэн гарашаба. Эндэһээ гайхамшаг һайхан нютаг урдамнай нэмжырэн харагдаба.

Бидэнэр хажуу тээшээ хотироод, сэсэг набшаар бүрхөөгдэһэн нэгэ һайхан хүнды руу орободи. Үргэн ехэ шэниисын тарян, хартаабха болон капустын талмайнууд хэдэн олон километрһээ нэмжынэ. Поли дээгүүр тракторай хүнхинөөн, колхознигуудай дуулалдаха абяан соностобо. Республикын томохон колхозуудай нэгэн болохо Калининай нэрэмжэтэ миллионер колхоз хүрэтэр 2—3 километр үлэбэ.

Уданшьегүй, энэ колхозой үйлсэ руу ороходомнай абяа шэмээгүй намдуу байба. Олонхи гэрнүүдэй сонхонууд хаалгатай. Энэ юун болоо гээшэб гэхэдэ колхознигууд ехэ багагүй полидоо гаранхай байгаа.

Хажуугаараа таримал ногоон модонуудтай һургуулиин гэр болон Культурын гоё һайхан байшангай хажуугаар үнгэрэн гарабабди. Үшөө хэдэхэн минута үнгэрөөд байхада машинамнай колхозой конторын дэргэдэ ошожо тогтобо. Колхозой түрүүлэгшэ үгы байжа, бидэнииие хонишо үбгэн Дэмбэрэн Анчиров угтаба. Үбгэн ехэ баяртайгаар мэндэшэлээд, бидэнииие түрүүлэгшын кабинедтэ орохые уриба.

—Попони Будаевич сагтаа ерэхэ аабза, велосипедээр хайшааб даа ошоно бэлэй, тухайлхада малай байрада ошоо ёһотой, — гэжэ үбгэн дуугарна.

Бидэнэр түрүүлэгшые хүлеэжэ һууха зуураа, Анчировтай хөөрэлдэжэ эхилбэбди. Хөөрэлдөөмнай Аргадын урдын байдалһаа эхилбэ.

— Энэ тосхондо урдань клубшье, һургуулишье байгаагүй. Эрдэм һургаал олохо арга бүришье үгы һэн. Хүхихэ зугаалха юумэнь гэхэдэ, гансахан сагаалганда айлаар ябажа архидалга, хэрэлдээ наншалдаан болодог байгаа бэлэй. Октябрьска социалистическэ революциин ашаар иимэ гашуудалтай байдал үндэһөөрөө усадхагдажа, ажалшадай байдал хүхюун болоо.

...Колхозой түрүүлэгшэ Попони Будаевич Будаев ерэбэ.

— Дэмбэрэн Анчирович, һуужа байна гүт, урданай юумэ хөөрэлдэжэ байгаа ёһотойт,—гэжэ дуугарһаар түрүүлэгшэ орожо ерэбэ.

—Манай тон лэ хөөрэлдөөшэ үбгэн гээшэ, хамаг юумэ үзэһэн, халуун шулуу долёоһон лэ хүн байха.

—Һанан һанан хөөрэлдэхэшье юумэ байха даа,—гээд Дэмбэрэн Анчиров һахалаа эльбэн эмирсэгээнэ.

—Дэмбэрэн үбгэн шэнги иимэ үбгэд Аргада соо олон лэ олдохо. Эрхим лэ үбгэд даа. 70 наһатай. Эрдэни Балдановичые абаад үзэе, Шотхоевшье баһа тиимэ. Мүтүнай Албажиев 80 хүрэжэ ябана. Теэд, эдэнэр барандаа хүдэлмэридэ ябадаг, һайнааршье хүдэлмэрилдэг, — гэжэ түрүүлэгшэ омогорхон магтана.

...Колхозой правлениин түрүүлэгшэтэй сугтаа Аргада соогуур ябанабди. Үдэшэ боложо байһан үе. Аяар холын хадын саагуур тонгойһон наран галиханаар гэрэл туяагаа хуряана. Тосхоной үйлсэнүүдээр дуутай, шуутай боложо эхилбэ. Ведротой уһануудые үргэлһэн эхэнэрнүүд удаа дараалан үнгэрнэд. Толгойдохи улаан ягаан үнгэтэй пуладуудынь талада ургаһан сэсэгүүд мэтээр харагдана.

Бидэнэр Попони Будаевичтай тосхоной заха гарабабди. Боро хараан боложо байһан тула юумэ бүхэн бүрүүлээр харагдана. Таримал ургасануудай хоншуу арюухан үнэр анхилна.

Түрүүлэгшэ ябад гээд лэ шэнэ шэнэ юумэнүүдые хөөрэнэ:

—Энэ жэлдэ түсэбэйнгөө ёһоор 1973 гектар орооһото культурануудые тариха ёһотой байһан аад, 2115 гектар тарябабди. Сабшаламнай барандаа һайнаар үтэгжүүлэгдэдэг тула юрдөөл үбһөөр ядадаггүйбди, малдамнай хүсэд хүрөөд, үшөө нэгэ зааханаар үлэдэг, — гэжэ Попони Будаевич хөөрэнэ.

Калининай нэрэмжэтэ колхоз 846 толгой адуу моритой, эбэртэ бодо малынь 4 мянган толгой болоо. Колхозой 12 мянган хони ямаад улам үдэжэ байна. Эндэ зүгын ажал ба халтар хара үнэгэнэй фермэ бии.

1952 оной ажахын жэлэй дүнгүүдые гаргахадань колхозой ниитэ ашаг олзонь 1170 мянган түхэриг болоһон байгаа. Энэ колхоз миллионер болоһон алдар солоороо аймаг соогоо суурхана. Колхозой гэшүүд артелиингээ ниитын зөөриие улам арьбадхахын түлөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллана.

Саашань Попони Будаевич колхозойнгоо зон тушаа бидэндэ иигэжэ хөөрэбэ:

—Манайда Цырен Ухилонов гэдэг түмэршэ дархан бии. Тэрэнэй бүлэнь ехэшье бэшэ. Өөрөө һамгантаяа хүдэлмэрилдэг. Тэдэнэр жэл соо 900—1000 ажалта үдэр олодог юм. Цырен Ухилоновичын гэр соо юуншье бии. Талханшье, хартаабхашье, һүншье, мяханшье, юун хэрэгтэйб, тэрээгээр бүгэдөөрэнь хангагданхай. Энэ жэлдэ гансал усадьба шадарайнгаа участогһаа 200 пүүд хартаабха малтаха байна. Теэд, өөһэдөө бодожо үзэгты даа, ямар һуултайб.

Манайш колхознигууд эбтэйгээр, артельнэ ёһоор хүдэлмэрилдэг. Тиимэһээ юундэ ядуу муугаар ажаһууха юм? Ямараар хүдэлмэрилнэб, тиимээр лэ ажаһууна. Советскэ засагай үедэ манайда эрхим колхознигууд урган гарахаһаа гадна, хэдэн олон өөрын интеллигентнүүд ургаа бшуу. Жэшээлбэл, Нина Будаева врач болоо. Хуушанай колхозник Гарма Дамбаевай хоёр хүбүүд—Октябрь ба Хубисхал гэгшэд дээдэ һургуулитай багшанар болоо. Тиихэдэ манай тосхонһоо хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олоор урган гараа. Октябрь Очиров, Мункожап Сангаев ба бусад олон хүнүүд дээдэ һургуулинуудта һуража байна.

...Попони Будаевичын уриһанай ёһоор үдэшэ колхозой клубта ошобобди. Манай ерэхэдэ хүн зон ехэ олон сугларһан байба. Нютагай һургуулиин багшанар ба колхознигууд уранһайханай концерт харуулаа. Концертын эхилхэһээ урда колхозой түрүүлэгшэ Попони Будаевич үбһэ хуряалгын ябаса тухай тобшохоноор хэлэжэ үгөө.

Концертын һүүлээр колхознигуудай культурынгаа байшанһаа гаража, хүхюунээр дуулалдан, энеэлдэн гэр гэртээ тарахада нилээд оройшье болоһон байба. Тиибэшье, электрын гал хаана яанагүй үдэр шэнгеэр гэрэлтэжэ байгаа һэн.

Попони Будаевич Будаев клубһаа гараад, бидэндэ иигэжэ хэлэбэ:

—Бидэ иимээр лэ ажаһуудагбди. Тиихэдэ саашадаа ажаһуудалаймнай бүри гоё һайхан болохонь лабтай.

Б. Ширеторов.

Курумканай аймаг. Калининай нэрэмжэтэ колхоз.

Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой зэргэһээ алба хэхэ болзороо дүүргэһэн Сэрэгэй алба хэгшэдые табиха ба Советскэ Армида ээлжээтэ таталга хэхэ тухай

ССР Союзай Оборонын Министрын

ПРИКАЗ

1953 оной сентябриин 5. *№ 80* *Москва город.*

Бүгэдэниитын сэрэгэй уялга тухай Хуулитай зохилдуулан ЗАХИРХАМНИ:

1. Советскэ Армиин, Уһан-Сэрэгэй Флодой, хилын ба дотоодын сэрэгүүдэй зэргэһээ Хуулиин ёһоор тогтоогдоһон сэрэгэй бодото алба хэхэ болзорые дүүргэһэн солдадууд, матросууд, сержантнууд ба старшинануудые запаста табиха.

2. Энэ приказай нэгэдэхи пункт соо заагдаһан сэрэгэй алба хэгшэдые табилгатай дашарамдуулан 1934 ондо түрэһэн аад, таталгаһаа хүнгэлэгдэхэ ба хойшолуулагдаха эрхэгүй гражданинуудые, тэрэшэлэн таталгаһаа хойшолуулагдаһан болзорынь хүсэһэн аад, сасуутанайнь сэрэгэй бодото алба хэжэ байһан таталгын наһанай бүхы гражданинуудые Советскэ Армида, Уһан-Сэрэгэй Флодто, хилын ба дотоодын сэрэгүүдтэ сэрэгэй бодото алба хэхын тулада татаха.

3. Бүхы ротонуудта, эскадронуудта, батарейнүүдтэ, эскадрилинуудта ба корабльнуудта энэ приказые соносхохо.

ССР Союзай Оборонын Министр
Советскэ Союзай Маршал Н. А. БУЛГАНИН.

Түнхэндэ культурна худэлмэри муугаар табигданхай

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадаа хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха тухай партиин түүхэтэ XIX съездын шиидхэбэринүүд догоор онсо тэмдэглэгдэнэ. Энэ асуудалые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үүргэ тон ехэ.

Түнхэнэй аймагай колхознигууд, албахаагшад болон бүхы ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха арга боломжонууд бии. Аймаг дотор хоёр уншалгын байшан, 8 хүдөөгэй клуб, 4 хүдөөгэй библиотекэ, аймагай библиотекэ ба Культурын байшан тоологдоно. Энээнһээ гадна, колхозуудта өөһэд өөһэдынь клубууд болон уншалгын байшангууд байха юм.

Эдэ гуламтанууд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие хэр зэргээр дэлгэрүүлнэ гээшэб? Тон дутамагаар гэжэ энэ асуудалда харюусаха хэрэгтэй. Яахадааб гэхэдэ, дээрэ тоологдоһон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ехэнхинь бүхэли һара соогоо хэдыхэн дахяад «дайшалхы хуудаһануудые» гаргаад лэ, лозунгнуудые хадаад лэ, мүн арбаад хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөд лэ бүхы ажалаа хизаарладаг байха юм. Эдэнэй олонхинь ямаршье түсэб, тоосоо болон информаци гэхэ мэтые аймгүйсэдкомойнгоо культурын таһагта хүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, аймагай библиотекэ болон Культурын байшан ямаршье мэдээ гү, али тоосоо культурын таһагта һүүлэй хэдэн һара соо үгөөгүй.

Аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ нүхэр Е. И. Крутиковада хандажа, «ажахын-политическэ шухала кампанинуудай нэгэн—таряа хуряалгын үедэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ямараар ябуулагдажа байнаб» гэжэ асуухада:

«Би энэ хүдэлмэриие саг зуура даажа байнаб, тиимэһээ юуншье гэжэ тодорхой үгэ хэлэхэ аргагүйб» гэжэ тэрэ урмагүйгөөр харюусаба. Тиигэбэшье, бии байгаа зарим мэдээнүүдэй ёһоор энэ хүдэлмэриин байдалые хаража үзэебди.

Аймагай Культурын байшан (директорынь нүхэр Т. А. Шаламова) мүнөө үедэ хамаг культурна хүдэлмэреэ кино харуулга ба танца эмхидхэлгээр хизаарлана. Эндэ дуунай, драматическа ба бусад кружогуудай хүдэлмэри хабар эртэһээ эхилээд орхигдошонхой.

Аймагай центртэ байгаа библиотекын хүдэлмэри баһал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд тансал ном үгэхэ ба тушаан абаха техническэ хүдэлмэри дүүргэдэг заншалтай. Сталинска шангай лауреадуудай болон Бурят-Монголойнгоошье уранзохёолшодой номуудаар уншагшадай конференци ба литературна вечернүүдые огто үнгэргэнэгүй. Колхозууд болон предприятинууд дээрэ нүүдэл библиотечкэнүүдые эмхидхэхэ уялгатай байһан аад, мүн энэшье хэрэгээ тооногүй.

Аймагай холын колхозуудай гүүртэнүүд болон фермэнүүд дээгүүр ажаллагшадта кино харуулха ябадал хангалтагүйгөөр табигданхай. Жэшээлхэдэ, Жэмһэгэй сомоной Путь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малажалай гүүртэнүүд дээгүүр кинокартинанууд үнинэй харуулагдаагүй. Мүн нимэ баримтанууд аймагай бусадшье колхозуудаар үзэгдэнэ.

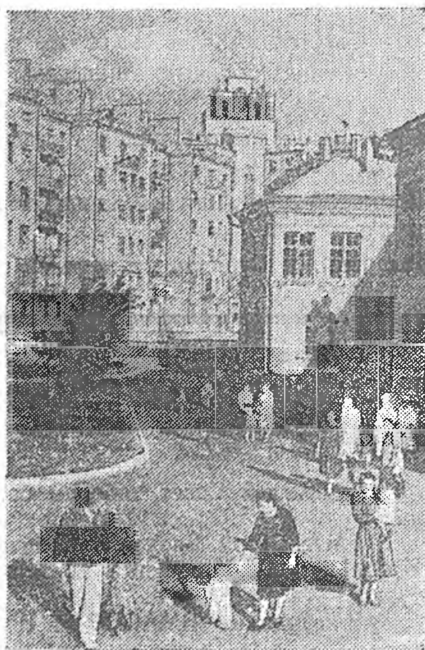
Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин шухала һалбари болохо лекционно пропаганда һайнаар табигдаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Культурын таһагта байһан мэдээнэй ёһоор жэлэй эхинһээ хойшо 265 лекци уншагдаһан тоотой. Тэед аймгүйсэдкомой культурын таһагай лекторскэ группада ба хүдөөгэй лекторинуудта аяар 103 хүнүүд оролсоно бшуу. Тэдэнэй ехэнхинь дээдэ һургуулитай багшанар, врачнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд байха юм. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ жэлэй эхинһээ хойшо нэгэ лектор оройдоо хоёр лекци уншаһан болоно. Харин лекторнүүдэй нэгэдэлэй дүримэй ёһоор лектор бүхэн һарадаа хоёр—гурбан лекци уншаха ба нэгэ лекци өөрөө зохёон бэшэхэ зэргэтэй. Июль, август һаранууд соо культурын таһагай лекторнүүдэй хүсөөр нэгэшье лекци, элидхэл уншагдаагүй. «Лекторнүүдтнай хүдэлмэрилхэеэ болёо гээшэ гү, юундэ лекцинүүд уншагданагүйб» гэжэ нүхэр Крутиковаһаа асуухада: «лекторнүүднай барандаа амаралтада» гэжэ һанаа амараар тэрэ харюусаба.

Мүнөө үедэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлэй условидо хүдэлмэрилхөөр бэлэдхэл хаа хаанагүй ябуулагдаха зэргэтэй байгаа. Гэбэшье, аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудһаа оройдоол хоёрынь—Культурын байшан ба аймагай библиотекэ заһабарилгын хүдэлмэри хэжэ байна. Зүгөөр алишье культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан кубометршье түлеэ бэлэдхээгүй байха юм. Заһабарилгын хэгдээгүй байһанай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, эдээндэ гэжэ хараалагдаһан мүнгые сельсоведүүд финансировалнагүй. Тэдэнэй тоодо Жэмһэгэй, Мондын, Толтойн, Тоорын ба Туранай сельсоведүүд оролсоно.

Культурна хүдэлмэриие һайжаруулхын тула кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо ба дэбжүүлхэ зэргэтэй. Харин энэ ушарые аймгүйсэдкомой культурын таһагай хараадаа абадаггүй байхань халагламаар. Эгээл иимэ шалтагаанһаа боложо, культурна хүдэлмэридэ юрэнхы һуралсал ба политическэ бэлэдхэл багатай хүнүүд хамаагүйгөөр дэбжүүлэгдэдэг байха юм. Зарим культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, жэшээлхэдэ, аймагай Культурын байшанда уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ, баянист үшөө олдоогүй байһаар.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ яахадаа иимэ ехэ алдуу дутуунууд гаранаб гэхэдэ, Түнхэнэй аймгүйсэдком энэ хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилнэгүй, ажалшадай депутадуудай аймсоведэй сесси дээрэ культурна хүдэлмэриие һайжаруулха талаар асуудалнууд үсөөн табигдана. Энэ хүдэлмэриие аймаг дотороо эрид һайжаруулхын тула Түнхэнэй аймагай хүтэлбэрилхы органууд бодото хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

А. Мангатханов.

Харьков. Городой үйлсэнүүд ба талмайнуудта ажаһуулалай, административна олон дабхар байшангууд бодхоогдоно, шэнэ магазинууд нээгдэнэ, сквернүүд ба паркнууд таригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сталинай нэрэмжэтэ электротехническэ заводой хүдэлмэришэд болон албахаагшадай байрын шэнэ байшан ба энэ предприятиин хүдэлмэришэд болон албахаагшадай үхибүүдэй ясли.

ТАСС-эй фотохронико.

Облпрофсоведэй IX пленум

Һаяхан болоһон Бурят-Монголой профсоюзуудай областной Соведэй IX пленум дээрэ мяха-консервнэ болон «Забайкаллес» комбинадуудта гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгануудай ямараар ябуулагдажа байһан тухай асуудал хэлсэгдэбэ.

«Забайкаллес» комбинадай директор нүхэр Афанасенко, мяха-консервын комбинадай директор нүхэр Сарбаев гэгшэд элидхэл хээ. Ажалшадые гэр байраар хангаха, тэдэндэ культурно-ажаһуудалай бүхы условинуудые байгуулха зорилгоор манай парти ба правительство жэл ерэхэ бүри улам ехэ мүнгэ зөөри һомолно.

Гэбэшье, тус комбинадууд энэ мүнгэ зөөриие гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Тус комбинадуудта барилгын хүдэлмэри тон муугаар эрхилэгдэнэ гэжэ пленум тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй 7 һарын туршада мяха-консервын комбинат гэр байра барилгада һомологдоһон мүнгэнһөө 26,2 процентыень, —«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд—27,56 процентыень хэрэглэһэн байха юм.

Леспромхозуудта тэрэшэлэн культурно-ажаһуудалай барилга муугаар эрхилэгдэнэ. Модоной ба саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обком, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай комитет энэ шухала асуудалда хайша хэрэг хандажа, коллективнэ договорнуудай хэрээр дүүргэгдэдэгые шалгаагүй, эдэниие бэелүүлхэ талаар комбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо эрилтэ табяагүй гэжэ пленум тэмдэглээд, хэлсэһэн асуудалнуудаапаа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталба.

М. Гаськов.

Бурядай түрүүшын революционер

(Ц. Ранжуровай наһа бараһанһаа хойшо 35 жэлэй ойдо)

Агуухэород арадай революционно уг заншалнуудаар хүмүүжүүлэгдэһэн түрүүшын революционер-бурят Ранжуровай дайшалхы пост дээрээ наһа бараһанһаань хойшо 35 жэл гүйсэбэ.

Манай арадай үнэн хүбүүн Ц. Ранжуровай бүхы ажабайдалынь капитализмын дарлалтаһаа арадые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй агуухэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан байна.

Ц. Ц. Ранжуров 1882 ондо Забайкальска областиин, Троицкосавска уездын Шараголой станцида үгытэй бурят хасагай бүлэдэ түрэһэн юм.

Бурядууд революциин урда тээ тон хүндэ экономическа байдалда байгаа. Эрдэмдэ һураха ехэ хүсэлэнтэйшье һаа, Ранжуров үгытэй байһан дээрэһээ Тамирска 4 классай училищи дүүргэжэ шадаагүй һэн. Ранжуров һургуулияа орхижо, баядай ажал хэжэ, хоолойгоо тэжээхэ баатай болоһон байна. Тэрэ дархан боложо Кяхтын наймаашадай гэрнүүдые барилсажа ябаа. Уданшьегүй 1904 онһоо эхилэн, Ранжуров Забайкальска хасагуудай сэрэгэй 1-дэхи таһагай бэшээшээр хүдэлмэрилбэ.

Чита город урдань Россиин харанхы булан тохой байһанаа, XX зуунай эхеэр Сибирьтэ эхилһэн хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй центр болобо. Энэ үедэ Забайкальеда агуухэ Сибирскэ магистраль баригдажа эхилээ һэн. Энэ хадаа 1904 оной үе байба. Манчжурһаа Мысовой хүрэтэрхи түмэр замай хүдэлмэришэд Забайкальедэ бусалан байгаа революционно тэмсэлэй дайшалхы хүсэниинь болобо. 1902 ондо эмхидхэгдэһэн РСДРП-гэй Читинскэ комитет 1905 ондо Сибирь дотор тон хүсэтэй большевистскэ организаци болоод байһан юм. Читинскэ комитедэй эрэлхэг революционернүүд И. В. Бабушкин, Ем. Ярославский, В. К. Курнатовский, А. Костюшко ба бусад хүдэлмэришэдэй, таряашадай, хасагуудай ба бурядуудай дунда марксизм-ленинизмын идейнүүдые нэбтэрүүлдэг байгаа.

1905 ондо Ц. Ранжуров РСДРП-гэй гэшүүн болобо. Энэ сагһаа эхилэн, тэрэ революционно хүдэлмэридэ ами бэеэ хайрлангүйгөөр зорюулаа һэн.

1905 оной декабриин 20-до Ранжуров бусад нүхэдтэеэ хамта Акатуйска түрмэдэ байһан «Прут» транспортын 15 революционно матросуудые сүлөөлэлсэбэ. Гадна, нютагай гарнизоной сэрэгүүдые восстанида бодхохын түлөө хүдэлмэри ябуулалсадаг, социал-демократическа революционно партиин митингнүүдые эмхидхэлгэдэ тэрэ хабаадалсадаг байгаа.

Москвада декабрьска зэбсэгтэ восстаниин дарагдахада, генералнууд Ренненкамф ба Миллер-Закомельский гэгшэд карательна экспедицитэйгээр Сибирь ерэжэ, бузагай муухай аашануудые гаргаһан юм. Акатуйһаа матросуудые сүлөөлэгшэдые тушаажа, сэрэгэй-полевой сүүдтэ үгэһэн байгаа. Ренненкамфын сүүд Ранжуровые ба Читын бусад революционернүүдые саазалан алаха тухай шиидхэбэри гаргаба. Гэбэшье, 1905 оной революцида абаһан шархаяа эдэгээжэ үрдеэгүй байһан II Николайн хархис правительство шэнэ революциин эхилхэһээ айжа, тэдэнэй саазалан алалгые каторгаар һэлгүүлһэн байгаа.

Аяар холын Нерченскэ рудникуудта 10 жэл каторгада ябахадаа, Ранжуров зоригоо бүри хурсадхаһан, хүшэр хүндэ байдалые эрэлхэгээр гаталан ябаһан юм. Тэрэ хадаа хаанта засагта эсэргүү хэдэн олон жэлдэ тэмсэһэн бусад олон каторгынхидаар нүхэсэдэг байгаа. Эрэлхэг революционер Ранжуров каторгада ябахадаа улам эдэбхитэйгээр шэнэ тэмсэлдэ хабаадахаар шиидэһэн юм.

Каторгын һүүлээр Ц. Ранжуров 1915 ондо Иркутска губерниин Верхоленскэ уездэ болзоргүйгөөр сүлэгдэһэн байгаа. Харгыһаа тэрэ тэрьедэжэ, түрэлхи нютагтаа ерэхэдэнь, бүлэнэрынь зобожо түлижа, лама ноёдто хашагдажа байгаа. Хэды тиимэ байбалыншье, Цыремпил Цыремпилович нютагтаа удаан үлэхэ аргагүй дээрэһээ Монгол ошоһон юм. Уданшьегүй Ранжуров тэндэһээ бусажа ерээ. 1916 оной намар тэрэ баригдажа, хуушан газартаа дахяад сүлэгдэбэ.

Февральска буржуазно-демократическа революциин һүүлээр Ц. Ранжуров Бурят-Монголдоо бусажа, Сэлэнгын аймагай ажалша бурядуудай дунда революционно хүдэлмэри ябуулба. Ранжуров суглаа митингнүүдые эмхидхэжэ, дүлэтэ большевистскэ үгөөрөө баяд ноёдой засагта эсэргүүсэн, арад зониие тэмсэлдэ уряалдаг байгаа. Энэ үедэ тэрэ Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаба.

Октябрьска революциин үдэрнүүдтэ Троицкосавска город советскэ Забайкальеын нэгэ центрынь болобо. Большевигүүдэй эмхидхэһэн хүдэлмэришэдэй ба солдадуудай депутадуудай Троицкосавска Соведтэ бурят большевигүүдэй зүгһөө Ц. Ранжуров һунгагдаһан байгаа. Эндэ Ц. Ранжуров Соведэй бусад гэшүүдтэй хамта Улаан Гварди байгуулжа эхилбэ. Улаан Гвардиин зэргэдэ оролсон тэрэ габтаа буу барижа, арадай дайсадтай, сагаан офицерствын үлэгдэлнүүдтэй тэмсэбэ. 1918 оной августын эхеэр Ехэ Кудара шадар «ургинска офицернүүд» гэдэгүүдэй отрядые бута сохилгодо Ранжуров хабаадалсаа һэн.

Соведэй хүдөө ажахын таһагые даагша байһан тула Ц. Ранжуров газар зүбөөр хэрэглэхэ тухай орёо хүндэ асуудалнуудые шиидхэдэг, казачествын дунда пропаганда ба агитаци ябуулдаг байһан юм.

Ажалшан арадай хэрэгтэ Ц. Ранжуровай үнэн сэхэ, бэеэ үгэнгы байһаниинь тэрэнэй энэ үедэ ахадаа бэшэһэн бэшэгһээ мэдэхээр: «Би нютагаа бусажа өөрынгөө ажал хэжэ байха аргагүйб. Хаанта засагтай тэмсэһэнэйнгээ түлөө арбан жэлдэ каторгада гэнжэтэй ябааб, һүүлээрнь хоёр жэл политическэ сүлэлгэдэ байгааб. Мүнөө Соведүүдэй засагаа гартаа абахын түлөө тэмсэлэй улам үргэдэжэ байхада, революционно ажал-ябуулгаа орхижо, өөрыгөө үмсын ажал хэжэ эхилхэ һаа, юунэй түлөө каторга, сүлэлгэдэ ябааб бэ? Үгы даа, ахамни, би тэмсэлээ илалтада хүрэтэр үргэлжэлүүлхэб. Ажалшан арадай түлөө тэмсэлэй фронтһоо холодожо шадахагүйб».

1918 оной августын һүүл тээ контрреволюционно үрбалта болоходонь, Троицкосавска Соведэй ба революционно штабай гэшүүдые, тэдэнэй тоодо Ц. Ранжуровые барижа хааһан байна. Ц. Ранжуровые сагаантанай офицернүүд зэрлиг муухайгаар зобоогоод, Алтан-Булагһаа 15 километртэ байһан Эбылык гэжэ газарта абаашажа буудан алаһан байна.

Тиигэжэ тэмсэлэй дүлөөр орьёлһон 1918 оной сентябрьда Цыремпил Цыремпилович Ранжуров наһа бараһан юм.

Ранжуров мүнөө үеын жаргалта үдэрнүүдэй түлөө бүхы наһаараа тэмсээ, энэ үдэрнүүдыемнай хараагүй, гэбэшье манай арад зон тэрэнэй һаруул һайхан дурасхаалые хэзээдэшье мартахагүй.

З. Тагаров.

Ажалшадай эрилтэ ургана

Элдэб зүйлэй мебель худалдадаг Улан-Удын № 6 магазин эд бараа худалдаха даалгабаряа һараһаа һарада холо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ ушар хадаа тус товарта ажалшадай эрилтын ехээр ургаһаниие гэршэлнэ.

Мүнөө тэрэ магазинда буфет, зөөлэн диван, элдэб янзын шкафууд болон бусад мебель элбэг бии. Мебелиин шанар һүүлэй үедэ нилээд һайжаруулагдаа. Гэхэтэй хамта, «манай магазинда олон зүйлэй мебель үгэдэг Улан-Удын мебельнэ фабрика үйлэдбэрилдэг продукциингаа ассортиментые олошоруулхын, тэрэнэй шанарые бүри һайн болгохын тула зохихо хэмжээ абаагүй байһаар» гэжэ магазиниие даагша нүхэр Е. Глызина хөөрэнэ.

Коллективнэ хүтэлбэрилгын принципүүдые наринаар сахиха

Манай парти болбол партийна хүтэлбэриин эгээн дээдэ принцип байһан коллективнэ хүтэлбэрилгые шууд һайнаар сахихые эринэ.

Партиин энэ заабариие бэелүүлэн, КПСС-эй Закаменай айком өөрынгөө бүхы хүдэлмэриие партиин үргэн демократиин үндэһэ һуури дээрэ, коллективнэ хүтэлбэрилгын принцип баримталан ябуулна.

Аймагайнгаа партийна организациие партийна конференци дээрэ һунгагдаһан КПСС-эй аймагай комитет хүтэлбэрилнэ. Партийна комитедэй гэшүүдээр 31 хүн, гэшүүдтэ кандидадуудаар 6 хүн һунгагдаһан байха юм. Эдэнэр аймагай эгээн түрүү хүнүүд болоно. Бултанайнгаа дүй дүршэлые, эрдэм мэргэжэлые хэрэглэн эдэнэр партийна эхин организацинуудые ударидана, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлые партийна директивэнүүдые дүүргэлгын түлөө тэмсэлдэ бүримүһэн зорюулна. КПСС-эй Уставай ёһоор партиин айком гээшэ предприятинуудтахи, совхозуудтахи, МТС-үүдтэхи, колхозуудтахи ба эмхи зургаануудтахи партийна эхин организацинуудые хүтэлбэрилхэ, партиин директивэнүүдые дүүргэлтэ болгохо, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ, дутуу дундануудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг байхаар коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, марксизм-ленинизмые коммунистнуудай шудалха хэрэг эмхидхэхэ, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Эдэ шухала зорилгонуудые шиидхэхын тулада бүхы ажал-ябуулгадаа КПСС-эй айком коллективнэ хүтэлбэрилгын ёһо журам сахиха зэргэтэй. Энэ талаар айкомой пленумүүд болон партийна активай суглаанууд ехэ удхашанартай.

Ушар иимэһээ партиин Закаменай айком КПСС-эй Уставай эрилтын ёһоор пленумүүдые һара бүридэ үнгэргэхын хойноһоо ехэ оролдодог. Партийна конференциһээ хойшо үнгэрһэн 11 һарын туршада 11 пленум, мүн хэдэн дахин аймагай партийна активай суглаа үнгэргөөбди. Эдэ пленумүүд болон суглаанууд дээрэ 17 асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тэдэнэй олонхинь партийно-политическэ ба агитационно-пропагандистска хүдэлмэриин, ажахын ба культурна байгуулалтын шухала шухала асуудалнууд байһан юм.

Айкомой гэшүүд ба кандидадууд пленумүүд дээрэ айкомой бюрогой, партийна эхин организацинуудай ажал-ябуулгадахи дутуунуудые хурсаар шүүмжэлдэг, хүдэлмэриинь һайжаруулха, хэмжээнүүдые хараалдаг байна. Айкомой бюро хадаа 10—15 хоног урид пленумэй болохо саг, тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудал тухай айкомой гэшүүд ба кандидадуудта дуулгадаг, пленум дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ тэдэниие хабаадуулалсадаг болоо. Тиигэжэ айкомой гэшүүдэй диилэнхи олонхинь пленум дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудаар өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулдаг байха юм. Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудал, илангаяа элидхэлэй текст бюрогой заседани дээрэ урид хаража үзэгдэдэг.

Гэбэшье, пленумүүдые үнгэргэлгэдэ дутуунууд бии. Партиин айкомой зарим гэшүүд, жэшээлхэдэ, нүхэд С. С. Соктоев, Ц. Ш. Майдаруева, Ч. Д. Дамбаева, М. А. Петушинов, Д. Г. Гармаев даалгагдаһан хэрэгтээ эдэбхи багатайгаар хандадаг, пленумүүд дээрэ олонхи ушарта аниргүй һуугаад үнгэрдэг юм. Тиихэдэ айкомой бюро пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэһэн тухай ээлжээтэ пленум дээрээ заримдаа элидхэдэггүй байха юм. Энэ хадаа пленумэй үүргые доошолуулна.

КПСС-эй айкомой бюро коллективнэ хүтэлбэриин шухала орган мүн. Тэрэнэй заседани хододоо үнгэргэгдэжэ, аймагай партийна организациин ажабайдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байха зэргэтэй. Бидэнэр бюрогой заседани һарадаа хоёр—гурба дахин алгадгүй үнгэргэнэбди. Эндэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ айкомой бюрогой гэшүүдһээ гадна, мүн эдэбхитэй коммунистнууд, илангаяа мэргэжэлтэд хабаадуулагдадаг юм.

Бюрогой гэшүүд партийна эхин организацинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай бодото байдалые коммунистнууд ба партийна-бэшэ хүнүүдтэ хододоо хандажа, гүнзэгы һайнаар мэдэхэ зэргэтэй. Тиигэбэл коллективнэ хүтэлбэрилгэ зүбөөр ба үрэ ехэтэйгээр бэелүүлэгдэхэ байна. Манай түсэбүүдэй ба хэмжээ-ябуулгануудай бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһан һазарнуудта: колхозуудта, МТС-үүдтэ, предприятинуудта, эмхи зургаануудта бюрогой гэшүүд ехэнхи сагаа үнгэргэдэг юм. Ажал хэрэгэй ямараар ябажа байһые байра дээрэнь айкомой ба аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ошожо, бэеэрээ мэдээд байхадаа асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ аргатай болодог. Олониитэтэй бодото холбоотой байжа, ажабайдалые гүнзэгыгөөр мэдэхэ, хүдэлмэридөө коллегиальна байха гээшэ партийна зүб хүтэлбэрилгын шухала нүхэсэл болоно.

Коммунистнуудай хамтын суглаа хаһа саг соонь идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ байхые КПСС-эй Устав эринэ. Партийна хүдэлмэриин шухала шухала асуудалнуудые хододоо хамтааран зүбшэн хэлсэдэг ба шиидхэдэг, урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые саг соонь шиидхэхын хойноһоо бүхы коммунистнуудайнь үнэнөөр оролдодог газарта партийна организациин ажал хэрэг һайн байдаг бшуу. Партийна суглаанууд Уставай ёһоор һарадаа нэгэ дахинһаа үсөөн бэшэ үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Манай аймагай 16 колхозуудта бултандань партийна организаци бии. «Боевик» колхозой партийна организациһаа бэшэндэ партийна суглаанууд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэдэг. 11 һара соо зарим партийна организацинуудай суглаануудые 12—13 дахин үнгэргөө.

Гэхэ зуура, зарим партийна организацинууд партийна суглаануудтаа үшөө һайнаар бэлэдхэдэггүй байна. Энэ ушарһаа коммунистнуудайнь эдэбхи үүсхэл бага байдаг. Олонхи коммунистнуудынь суглаан дээрэ аниргүй һуугаад гарадаг. Партиин айком, тэрэнэй партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай таһаг партийна суглаануудта бэлэдхэхэ ба тэдэниие үнгэргэхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта багаар туһалдаг, энэ талаар һайн дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолдоггүй байха юм.

Партийна эхин организацинуудай бюро мүн лэ коллективнэ хүтэлбэриин орган бшуу. Манай Закаменай аймаг дотор 8 парторганизацида бюро һунгагданхай. Партийна организациин ажабайдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада бюрогой заседанинууд хаһа саг соогоо зарлагдадаг боложо байнхай.

Ждановай нэрэмжэтэ, «Майн 1», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай парторганизацинуудай бюро хаһа саг соогоо үнгэргэгдэжэ, шухала асуудалнуудые али бүхы талаһаань хамтаараа зүбшэдэг байна. Илангаяа Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин бюро һайнаар хүдэлмэрилнэ. Үйлэдбэри дээрэхи ажалһаа сүлөөлэгдэһэн секретарь нүхэр Г. Цыдынов партийна хүдэлмэреэ һайжаруулхын тулада ехэ оролдолго гаргаһан байна. Бюрогой заседани түсэбэй ёһоор үнгэргэгдэжэ, партийна ажабайдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, колхозно үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа байдаг болоо. Бюрогой заседанида бүхы гэшүүдынь байлсажа, асуудалнуудые али бүхы талаһаань эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэдэг байха юм. Тиихэдэ, тус партийна организацида партийна суглаанууд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэдэг, тэдээндээ коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Коммунистнуудынь бултадаа партийна даалгабари дүүргэдэг юм. Эндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри нилээд һайнаар ябуулагдана. СССР-эй Верховно Соведэй V сессиин материалнуудые агитаторнууд колхознигуудай дунда үргэнөөр тайлбарилна. Эдэ бүгэдын эсэстэ коммунистнууд ажал дээрэ һайн үльгэр жэшээ харуулна. Гэхэ зуура, зарим парторганизацинуудай бюрогой заседанинууд бэлэдхэл багатайгаар, үсөөнөөр үнгэргэгдэдэг, асуудалнуудые һайнаар зүбшэн хэлсэдэггүй байха юм. Тэдэнэй тоодо Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай, финбанковска хүдэлмэрилэгшэдэй парторганизацинуудай бюроороно.

Партиин XIX съездһээ хойшо аймаг дотор партийна хүдэлмэриин зарим тэды һайжарбашье, партиин айкомой ба партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ Уставай эрилтэнүүдые, партийна хүтэлбэрилгын ёһо журамые сахиха талаар горьтой дутуунууд үшөө бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим парторганизацинуудта партийна суглаанууд, бюрогой заседанинууд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэнэгүй. Тэдээн дээрэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үшөө һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Шиидхэбэринүүдэйнгээ гүйсэдхэлые КПСС-эй айкомой бюро хангалтагүйшэгөөр хинана.

Эдэ горьтой дутуунуудые түргэн усадхахын тулада партиин манай айком хадаа коллективнэ хүтэлбэрилгын принципүүдые наринаар сахихын, пленумүүдые, партийна активай суглаануудые, партийна эхин организацинуудай коммунистнуудай суглаануудые хаһа саг соонь һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохо байна.

В. БИРТАНОВ, КПСС-эй Закаменай айкомой секретарь.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ТЕХНИКЭ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА

☆ ☆ ☆

Торидо таряа хуряалгые удааруулна

Энэ жэлдэ Ториин аймагай колхозуудай полинууд дээрэ тарянай ургаса ургуулагдаа. Энэ хадаа ...тын ажахые саашадань хүгжөөжэ, колхознигуудые улам баян ба культурна байдалтай болгохо хэрэгтэ ехэхэн удхашанартай.

Энэ таряагаа богонихон болзор соо хоролтодо оруулангүй хуряаха абаха хэрэгтэ колхозууд болон МТС-үүдэй бүхы хүсэн элсүүлэгдэхэ ёhотой. Теэд аймагай колхозууд таряа хуряалгадаа ехээр гээгдэжэ байна. Юуб гэхэдэ, «таряан үшөөл ...жэ зандаа, хоёр гурба хоноод, үгэ нүгөөдэр таряагаа хуряажа абахабди» гэлдэ гэлдэhээр колхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд үнэтэ сагаа үнгэргэбэ. Хэрэ таряанайнгаа хаана, ямар участогта эдеэшэhые үдэр бүри нарин шалгажа байгаад, эдеэшэhэн таряагаа хадажа захалаа hаа, аяар августын 15-hаа захалхаар байгаа.

Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ, «Улаан-Бургалтай» колхозууд аймаг соогоо түрүүлжэ августын 20-до таряагаа хуряажа эхилhэн нэрэ гүгээд, августын 25 болотор мүрэй юумэ хээгүй. Эдэнэр энэ үе до оройдоо 52—83 гектар таряа хадаhан байха юм. Эдэ колхозуудта 4—5 комбайнууд таряа хуряажа байна. Комбайнова агрегадуудые хүнүүдээр, мэшээгүүд ба шэгнүүрээр колхозууд дүүрэн хангаха, нэгэшье бункер ороохо соломын хуурта адхуулхагүйн тулада таряа абхэ мори унаа олоор табиха зэргэтэй байгаа. Харин энэ талаар тон дутагдалнууд бии.

«Комбайнуудай hаадгүй шууд ябаха болоторнь тиигээд иигээд гаргахадана бэзэбди» гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Корякин, Федотов, Ванданов гэгшэд hанаа зархан удаан саг соо hүүшоо. Тиихэдэ, комбайнернууд машинануудаа үшөө гүйсэд заhабарилаагүй, нарин шалгаагүй, техническэ дэб дутагдалнуудтайгаар МТС-эй гаражhаа гаргаhан дээрэhээ, комбайнуудаа обкатка хээ гээшэб гэжэ нобшор нобшорhоор мүн үнэтэ сагаа гээгээ. Мүн аймагай бусадшье колхозууд августын гаранаар таряагаа хуряажа эхилhэн аад, баhа мүртэй юумэ хээгүй байhаар. Тиигэжэ аймагай колхозууд августын 25-най байдалаар оройдоо 368 гектар таряа хуряаhан байха юм.

Энэ гэhээр үшөө 5 хоног үнгэрэө, сентябриин 1-дэ аймагай колхозууд таряа хуряалгын түсэбые дүүргэлгэдэ оройдоо 8,6 процент ургалта үгэбэ. Аймагай колхозуудай тарянай полинууд дээрэ Ториин МТС-эй 13, Бургалтайн МТС-эй 14 комбайн ажаллана. Тиихэдэ, 27 жатка хүдэлнэ. Хэрбээ үнгэрhэн табан хоног соо нэгэ комбайн дунда жэшээгээр хэды гектар таряа хадааб гэжэ тоолохо болоо hаа, ехэдээл hаа 3—4 гектар хадаhан байна.

Иимэ ушар юундэ тохёолдооб гэхэдэ, комбайнова агрегадуудта ажалай эмхидхэл муу, ажалдаа үглөөгүүр орой гарана, үдэшэ эртэ ороно, комбайнууд муугаар заhабарилагдаhан дээрэhээ ходо эбдэрнэ, зарим үедэ дүүрэн хүсөөрөө хүдэлнэгүй. Комбайнhаа гараhан таряа шэрэхэ мори унаагаар колхозуудай дүүрэн хангаагүй дээрэhээ, ороохон соломын узуур дээрэ адхагдана. Халуун эдеэн эмхидхэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдэ комбайнерай үнэтэ сагые гээлгэнэ.

Жаткаар хадаха түсэбтэйшье, хадаха участогуудтайшье байhан аад, колхозууд жаткануудые тон үсөөнөөр хэрэглэнэ. «Заветы Ильича», «Улаан Тори», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд мүнөө болотор нэгэшье жатка гаргаагүй байhаар. Тиихэдэ бусадшье колхозууд оройдоо 2—3 жаткануудые гаргаhан аад, тэдэнэй үдэрэйнь нормые дүүргүүлхын түлөө оролдоногүй. Тиимэhээ жаткаhаа үдэрэй 1,5—2 гектар таряа хадана.

Сентябриин нэгэнэй байдалаар, Свердловэй нэрэмжэтэ колхоз оройдоо 33 гектар, «Путь-Ленина» —55 гектар, «Улаан-Тори»—52 гектар, «Заветы Ильича»—130 гектар таряа хуряаhан байха юм. Тиигэжэ эдэ колхозууд таряа хуряалгаяа оройдоо 4—11 процент дүүргэhэн байна. Графигай ёhоор гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө «Путь Ленина», Свердловэй, Андреевэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд холо дүүргээгүй, энэ хүдэлмэридэ анхаралаа хандуулнагүй. Таряа хуряалгын хүдэлмэри мүнөө хаа хаанагүй түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Теэд эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Десятов, Брянский, Борбоев, Бадмаев гэгшэд таряа хуряалгада механизмын хүсые зүбөөр ашаглажа, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын, таряагаа богонихон болзор соо, хоролтогүйгөөр хуряахын түлөө тэмсэнэгүй.

Аймагай колхозуудта таряа хуряалгын удааруулагдажа байхада МТС-үүдэй директорнууд нүхэд Сахаровский, Баранов, аймагай Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин начальник нүхэр Пятибратов гэгшэд, мүн КПСС-эй айком ба аймгүйсэдком мүнөө болотор бодото хэмжээ абажа, таряа хуряалгада эрид хубилалта хээгүй байhаар.

Торидо юундэ иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, колхозно таряашадай ба механизаторнуудай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри тэсэшэгүй муугаар ябуулагдана. Социалистическэ мүрысөөн ёhо тэдыгээр эмхидхэгдэhэн болобошье, тэрэнэй дүнгүүд гаргагданагүй, хүдэлмэриин үдэр бүриин дүнгүүд показателиин доскада бэшэгдэнэгүй, «дайшалхы хуудаhанууд», «молнинууд» гаргагданагүй, полевой станууд үшөө гүйсэд заhабарилагдаагүй, улаан булангууд эмхидхэгдээгүй байhаар. Түрүү. механизаторнуудай ба колхознигуудай баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын түлөө хэншье оролдоногүй, мухаршэбэрэйхидэй үнэтэ үүсхэлые зарим колхознигууд дуулаашьегүй байха юм. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тарянай поли дээрэ ажаллажа байhан нүхэр Шестаковой хүтэлбэрилдэг комбайнова агрегадайхид нүхэд Саланицин, Рыбакова, Шестакова, Сухнева, Хайлюлина гэгшэд газетэ абадаггүйбди, кино харадаггүйбди, агитаторнууд ябадаггүй, бидэ юушье мэдэнэгүйбди гэжэ мэдүүлнэ. Иимэнүүд баримтанууд Сталинай нэрэмжэтэ, «Улаан Бургалтай», «Заветы Ильича» колхозуудта бии.

Аймагай колхозуудай партийна эхин организацинуудай дэргэдэхи агитколлективүүд хангалтагүйгөөр ажаллана. Агитаторнууд колхознигуудтай hонирхолтой материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые тон үсөөн үнгэргэнэ, энэ хүдэлмэри зарим колхозуудта мартагданхай. КПСС-эй айкомой пропаганда ба агитациин таhаг (даагшань нүхэр А. Шатуев) агитколлективэй хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилнэгүй. Мүнөө нүхэр Шатуев гансахан «Заветы Ильича» колхоздо түлөөлэгшэ болоод ябана. Теэд тэндэншье нийтэ-политическэ хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдадаг, агитколлектив орой хүдэлдэггүй юм.

Таряа хуряалга сезонно хүдэлмэри мүн. Тиимэhээ таряа хуряалгын хүдэлмэриие эрид hайжаруулхын түлөө нийтэ-политическэ хүдэлмэри hайжаруулха, механизмын хүсые зүбөөр, гүйсэд ашаглаха, ажалай бүтээсэ ба ажалай эмхидхэл hайжаруулха, социалистическэ мүрысөө бодотоор эмхидхэхэ шухала.

Д. Доржиев,
манай корреспондент.

☆

Республикын аймагуудта таряа хуряалгын, намарай таряа тарилгын, намарай пар хахалалгын хүдэлмэринүүдэй ябаса тухай

1953 оной сентябриин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороohото культурануудые хуряалга	Тэрэ тоодо комбайнаар	Намарай таряа тарилга	Намарай пар хахалалга
Баргажанай	69,0	79,5	—	26,6
Тарбагатайн	55,8	51,0	85,8	30,8
Иволгын	55,4	60,7	71,8	21,1
Б.-Кударын	54,2	50,9	—	14,8
Занграйн	51,2	60,4	100,0	8,4
Прибайкальска	52,2	66,4	79,9	3,3
Кабанскын	50,2	41,0	93,7	6,8
Яруунын	48,8	58,3	71,6	6,0
Хэжэнгын	46,1	53,0	87,5	3,9
Хориин	45,9	48,2	101,0	6,8
Курумканай	41,4	39,2	—	—
Мухаршэбэрэй	41,1	45,6	117,5	10,9
Кударын	41,0	42,8	91,4	9,3
Бичурын	34,4	35,5	89,0	12,5
Сэлэнгын	33,9	38,0	96,0	3,8
Түнхэнэй	31,5	30,4	96,0	4,8
Кяхтын	24,2	29,1	—	5,5
Ториин	22,7	19,1	81,2	2,8
Закаменай	20,8	19,5	101,6	2,5
Зэдын	17,6	20,3	71,5	0,8

Комбайнернуудай эршэтэ ажал

Энэ жэлэй ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгые эмхитэйгээр ябуулхын тулада социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалhан мухаршэбэрэйхидэй хандалга Яруунын аймагай Сосновско МТС-эй механизаторнуудай дунда ажалай ехэхэн үүсхэл түрүүлээ. Мүнөө МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээрэ таряа хуряалгые эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Илангаяа комбайнернууд, жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Михаил Белобородов, «Путь социализма» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг Бадма Санжиев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг Эрдэни Доржиев болон бусад эрхимээр ажаллана. Нүхэр Белобородов мүнөө 213 гектар таряа хуряагаад, 300 килограмм горючи болон тоhодохо материал алмаад ябана. Комбайнер Э. Доржиев hүүлшын 4 үдэр соо 100 гектар таряа хадажа, эрхим амжалта туйлаба.

МТС-эй комбайнернуудай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэрнэ.

Д. Бадмаев.

Гүрэнтэйгөө тоособо

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ Д. Д. Очиров, партийна эхин организациинь секретарь Т. Д. ...нзанов) гүрэндэ таряа тушааха 1953 онойнгоо гүрэнэй түсэбые сентябриин 5-да дүүргээ. Түсэбэй ...ор 1606 центнер таряан гүрэндэ тушаагдаа. Сентябриин 1-hээ эхилээд МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлэбэридэ таряан тушаагдажа байна.

«Заготзерногой» пунктда таряа зөөжэ байдаг шофернууд Б. Лодоев, Ф. Прокопьев гэгшэд эрхимээр ажаллажа, үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо 120—140 процент дүүргэжэ байба. Таряа ашагшад ба таряа сэбэрлэдэг машинада хүдэлмэрилжэ байдаг колхознигууд болон туhалхаяа ерэhэн хүдэлмэришэд Фалилеев, Григорьев, Федорова, Нелюбин, Чимитов гэгшэд нормоёо саг үргэлжэ 150—180 процент дүүргэжэ байна.

П. Ангаров.

РЕДАКЦИДА ЕРЭhЭН БЭШЭГҮҮД

Үнеэдынь тугалнуудтаяа ябана

Энэ оной эхеэр Бичурын аймагай «Красное знамя труда» ба «Сталинский путь» гэжэ хоёр колхоз нэгэдэжэ, «Партиин XIX съезд» гэжэ томодхогдоhон колхоз болоhон юм. Колхозуудай томодхогдоhоной hүүлээр тус колхоз hайн сабшалантай, бэлшээритэй, нийтын адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжотой болоо.

Зунай үедэ малай харууhалга зүбөөр эмхидхэгдэhэнэй ашаар колхозой hаалишад үнеэдэй hү үгэлгые нилээд дээшэлүүлhэн байна. Жэшээлхэдэ, зарим hаалишад урдань 9—10 үнеэдhээ 40—50 литр hү hаадаг байгаа hаа, энэ зун 70—80 литр hаадаг болоо. Гэбэшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд hаалишадай эрилтые ханганагүй, үнеэдэй hү үгэлгые дээшэлүүлхын тула байhан арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй.

Колхозой правлени 2—3 hарын турша соо үнеэдэй нэгэ гүүртын харууhашаниие 6 дахин hэлгэhэн байна. Мүн үнеэдые түхэреэн сүүдхэ соо адуулга муугаар эмхидхэгдэнхэй.

hүнэй-товарна фермэ hаалишадаар хүсэд хангагдаагүй. Эндэхи нэгэ hаалишан аяар июнь соо ондоо тээшээ ябашаhан байгаа. Тэрэнэй орондо мүнөө хүрэтэр хүн табигдаагүй, hаадаг үнеэдынь ондоо hаалишанда даалгагдаагүй байhаар. Тиимэhээ тэрэнэй харууhалдаг 12 үнеэдэй 8-ниинь hаагданагүй, тугалнуудтаа сугтаа ябана.

Мүн тус фермэ дээрэ hүнэй тоо бүридхэл муугаар табигданхай. МТФ-гэй учётчик фермэдээ хаа яа ерэдэг, hаагдаhан hү саг соогоо хэмжэжэ абадаггүй юм.

МТФ дээрэ малажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ, тугалнуудые эхэhээнь hалгаажа түлжүүлгэдэ анхарал багаар хандуулагдана. МТФ-е даагша М. А. Утенков фермэ дээрээ ёhотой гурим байгуулха хэрэгтэ hаналаа табинагүй.

М. Николаев.

Хэмжээ абахаар саг болоо

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие хаа хаанагүй hайжаруулха тухай нилээд олон шиидхэбэринүүд гаргагданхай. Гэбэшье, Яруунын аймагай культурно-гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд энэ эрилтые бодото дээрэнь үшөөл дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Үльдэргын, Эгэтын сомоной клубууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. Сельскэ соведүүд клубууд, библиотекэнүүд болон уншалгын байшангуудай ажал-ябуулгые hайжаруулха тухай бодото хэмжээнүүдые абанагүй. Имагтал Комсомольско ба Витимскэ сельсоведүүд клубууд болон уншалгын байшангуудай хүдэлмэри тухай өөhэдынгөө сесси дээрэ зүбшэн хэлсэhэн байха юм.

Олохон клубууд ба библиотекэнүүд шухала хэрэгсэлнүүдээр түхеэрэгдээгүй байхаhаа гадна, үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр бэлэдхэгдэнэгүй. Энээнэйнь нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, тус эмхи зургаанууд тон муугаар финансировалагдадаг байха юм. Үнгэрэгшэ хахад жэл соо Эгэтын сельсовет —217 түхэриг, Исингын сельсовет 298 түхэриг эдэ эмхи зургаануудта үгэhэн байха юм.

Аймагай хүтэлбэрилхы органууд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха ёhотой.

С. Красиков.

Тобшо сигналнууд

Гуримгүй клуб. «Коммунизм» гэжэ томодхогдоhон колхозой клуб (Бичура) эмхи гуримгүй байдалтай. Клуб соо тооhо шоройтой байдаг, үдэшын сагта гал носоохо гэхэдэ лампа, керосин байдаггүй. Тус клубта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри hулаар ябуулагдана.

В. Шагжиев.

Дежурна такси бии гү? Улан-Удын вокзалда пассажирска поезднуудай үдэр hүнигүй ерэжэ байдагынь мэдээжэ. Теэд ерэhэн хүнүүдэй город түргэнөөр хүрэхэ гэхэдэнь, машина байдаггүй, байбашье дуталдадаг. Такси абажа ошохын тула хэды дахин захяа хэхэ, удаан саг соо хүлеэхэ хэрэгтэй болоно. Вокзалhаа город хүрэтэр таксиин ябуулгые гуримшуулха шухала.

И. Озимов.

«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ» БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

„Ялхитай харгы"

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын июлиин 15-най номерто толилогдоо hэн. Иволгын аймсоведэй гүйсэдкомой харгы заhабарилгын таhагые даагша нүхэр Загузинай ажалдаа хаpюусалгагүйгөөр хандадаг тухайнь тэрээн соо хэлэгдэhэн байгаа.

Манай редакцида Иволгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ткачёвой мэдээсэhэнэй ёhоор фельетон соо хэлэгдэhэн баримтанууд булта тодорбо. Энэ фельетон аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, заагдаhан дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ абтаа. Ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаhанайнь түлөө нүхэр Загузинда шанга выговор соносхогдобо.

ТАЙГЫН МАЛШАД

Шаргал улаахан наранай хадын ...гүүр шурган далда орожо, үдэшын hэрюу унахалаар Бага Амалат ...жэ гол дээгүүр, тэнгэриин хаяа ...ар залгаа бүхэнтэhэн үүлэнүүд ...глайн сугларжа байба. Теэд ...аншьегүй баруун тээhээ гэнтэ ...анга hалхин буужа, тэдэ үүлэнүүдые иишэ тиишэнь таhара татан ...ннажархина.

Колхозой түрүүлэгшэ Степан Павлович Мордоновой правлениинэ байшанhаа гараад, хайшаа ...еб ошохоёо мориндоо мордожо ...айха үедэнь оёоргүй зэнхэгэр хүхэ огторгойдо олон түмэн одо мүшэд аниб ониб ялалзажа байба. Тэнгэри сэлмэг салуу болошонхой, ...лаахан hэбшээн даляа hэбижэ, ...тай зохид байгаа hэн. «Энэ бодоо ондоо тээгүүр гарашабалдаа, ...лаг hалхин лэ туужархина, hаяа ехэ ганданги байна. Энэ июль ...ара соо өөдтэй бороо ороогүй. ...тээл мүнөө хүнэгөөр адхажархёо ...аань, үбhэ таряалангай ургаса ...мэжэ, үхэр малнай hайса шэмэ ...рохо hэн» гэжэ уламжалан бодо...о, үндэр хээрээ түргэн hайбарлуулаар саашална. Энэ хадаа Баунтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ мүн байгаа.

Тосхоной үйлсөөр гаража ябахадань хон жэн, сонхонуудаар гал гаргданагүй: үбhэ хуряалгын хахуун хүдэлмэриин үедэ хүнүүд ...ой болотор hүудаггүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үглөөнэй үүр сүүрээр ажалдаа гараха hэн туладаа эртэнhээ бэеэ hайса амаруулха зэргэтэй бшуу.

Харин тосхонhоо хоёр гурбан моhной шэнээн холо газарта түүдэгэй гал hүниин түглэгэр харанхые хаха зуран ошотон соробхилжо байгаа hэн. Түрүүлэгшэ тэрэ зүг барьяад, Бага Амалат голой эрье тохоие зубшан үгсэжэ, мориёо залан ошоно. Түрүүлэгшын ошохо газараа хахадлажа ябахадань хонгёогоор татаhан эвенк дуунай ирагуу hайхан аялгые hалхинай асархада нэгэ удаа шанга болон, нэгэ удаа hула болон дуулдажа байба. Энэ хадаа hүниин моридые манаhан залуу моришон хүбүүн дуулажа ябаhан байгаа. Мүн үе үе болоод моридой турьяхань, хонхо боотолой жэнгинэхэ абяан hүниин шэмээгүй аалин hонорто элихэнээр дуулдана. Уданшьегүй моритой хүнэй дүтэлхые абяархаhан нохойн хусаха түүдэгээ хажууhаа дуулдажа, дүтэ шадарай ой тайгые зэдэлгэнэ. Нохойнгоо улам гааран бороходо түүдэгэй хажууда hууhан хүн галаа дэгжээгээд, өөдөө бодожо, альгаараа hарабшалан байжа ехээр ханяан абяа үгэнэ. Тиигээд моритой хүнэй тулаад ерэхэлээр:

Хэн ябанаб?!—гэжэ огсом шангаар hураадхина.

—Таняагүй гүт, Андрей Галганович? Дайраад, мэндыетнай мэдээд ошохо гээ hэм,—гэжэ Мордонов хэлээд, моринhоо бууха үедөө, —нюдэнтнай муудаа байна даа,—гэжэ шоглоно.

—Үгы, юу танихагүй hэмбиб даа,—миин ёhын тэдыдэ hураа хүн аабзабдаа. Үбгэнтнай эгээ мүнөөдөө адуулжа ябаhан үхэрнүүдэйнгээ үнгэ зүhые илгаруулмаар гээби, — гэжэ энеэбхилэн үбгэрөө гүүлхэ дурагүйлхэhэн янзатайгаар харюусана.

Андрей Галганович хадаа эрхим, үнэн сэхэ ажалаараа колхоз соогоо ехэ хүндэтэй болонхой. Тэрээндэ, колхозой правлени нийтын ашаг шэмэтэ мал адуулхыень даалгажа үгэhөөр 18 жэл болоо. Тиигэжэ түрэл колхоздоо адуулгаша-малшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, тэрэ нэгэшье мал шонодо эдюулээгүй, тураагаагүй. «Андрей Галгановичын мал адуулхада үнеэднай hү ехээр ородог, таргалдаг даа» гэжэ фермын hаалишад адуулгашанаа магтан хөөрэлдэдэг. Энэнь тон зүб. Андрей Галганович малай бэлшээриие зоотехническэ наукын заабариин ёhоор зүбөөр ашаглан хэдэн олон жэлдэ хүдэлмэрилжэ, баян дүй дүршэлтэй болоо. Жэшээлхэдэ, зундаа малаа үдэрэй хэдэ дахин уhалдаг, hүниин адуулгые эмхидхэдэг ба бэлшээриие hэлгэжэ ябаад, үзүүр hайн газарнуудаар адуулдаг байна. Тиимэhээнь фермын hаалишад зунай сагта үнеэдээ сүүдхэдээ гурба дахин hаажа, тугалнуудаа эхэhээнь hалгаан түлжүүлхэ арга хэрэглээ. Тиигэжэ тэдэнэр үнеэдэй hү үгэлгые hураггүй дээшэлүүлжэ шадаhан байна.

Жэшээлхэдэ, фермын эрхим hаалишад Анна Беркина, Василиса Гончина ба бусад 14 үнеэдhээ 14 тугал абаhан, 7 hарын турша соо нютагай үүлтэрэй hаамхай үнеэн бүриhөө 600—600 литр hү hааhан байна. Үнеэдынь тарган тобирнууд, тугалнуудынь элүүр энхэнүүд. Тиин Мария Николаевна Беркинагай даажа байhан фермэ эрхим малшадаараа бүхы аймаг доторoo суурханхай.

Тус фермын үбгэн малшан мүнөө 63 хүрэжэ, үндэр наhатай болобошье hаа, хүнгэн дорюун зандаа, түрэл колхозойнгоо аша туhада ажаллаhаар. Андрей Галганович мүнөө колхозойнгоо hүнэй-товарна фермын 63 үнеэдые адуулна.

Түрүүлэгшэ түүдэгэй хажууда үбгэнтэй элдэб hонинуудые хөөрэлдэжэ hууха зуураа:

— Силос дараха түсэбөө нэгэ хахад дахин дүүргэхын тулада үшөө нэгэ ехэхэн траншей малтаха гэжэ шиидээбди. Энэ жэлдэ үбhэнэй ургасын дан hүрхэй бэшэ дээрэhээ ганса үбhэмнай хабар тээшэ багадажа болохо, силосгүйгөөр илангаяа hаамхай үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ бэрхэтэй байна. Тиимэhээ силос даралгын түсэбые яажашье hаань үлүүлхэ, бусад концентрированнэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлэдхэхэ зэргэтэйбди, — гэжэ хөөрэнэ.

— Хари, хари тон зүбтэй. Бишье тиигэжэ hанажа ябагша hэм, — гээд үбгэн харюусана. Тиигээд би мүнөө үглөөнhөө малаа ондоо участогай бэлшээридэ абаашахаб. Эндэхи ногоое hайса эдюулээ гээшэб. Саашадаа эндэ байлгабал, үнеэднай шэмээ татажа, hаалиша hамгаднай шуүяхал. Зай, нүхэр түрүүлэгшэ, гүрэндэ hү, тушаалгамнай али тухай болоожо байнаб?

—hү тушаалгаяа июлиин 25-да 100 процент дүүргэжэ, аймаг дотороо түрүүлээбди,—гэжэ урматайгаар түрүүлэгшэ харюусана.

— Болоо даа. Байза үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 14 хоног урид дүүргээ байнабди. Малые харууhалан зүбөөр адуулхаhаа... үгы юрдөө, мүн адуулгашамнайшье энэ жэлдэ аймаг соогоо түрүүлжэ гарашоо бэшэ гээшэ гү, — гэжэ үбгэн эхилhэн үгүүлэлээ тэгэндэhээнь орхижо, түүдэгээ заhасагаан шанга гэгшээр бажагаhаса энеэнэ.

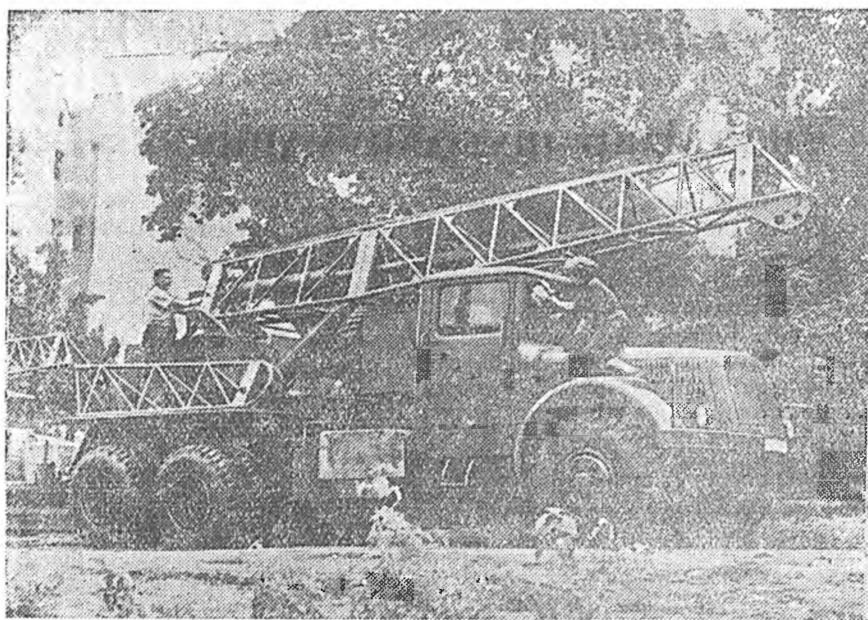
— Тиигээт, тиигээт. Энэ амжалтымнай эшэ үндэhэнэй нэгэниинь танhаа ха юм, — гэжэ түрүүлэгшэ өөрынгөө ажалаар омогорхон байhан үбгэнэй сарюун гэрэлтэй шарайе шэртэн хэлэбэ. Түрүүлэгшын тиижэ хэлэhэндэ хэды ехэ дуратай байбашье, үбгэн бэеэ дан hайрхаба гүб гэжэ hанахадаа аягүйрхэн, — hаалишаднай урда урданайхиhаа мэргэжэл ехэтэй болоожо, үлүү оролдосотойгоор ажаллана гээшэ даа. Мүнөө үнеэн бүриhөө 7 hарын турша соо 600—600 литр hаагдаад байна. Энэ хадаа манай эндэхи тайгын условидо hайн показатель гээшэ. «Вишня» гэжэ рекордистка үнеэн сүүдхэ соогоо 15 литрhээ үлүү hү үгэдэг болонхой. Тиигэбэшье бидэнэр энэ амжалтаараа hанаагаа амарангүй, үүлтэр hайнтай, ашаг шэмэ ехэтэй адуу мал үсхэбэрилхын тулада үсэд шангаар тэмсэхэ ёhотойбди. Үбгэн хөөрэжэ hуухадаа хирэ хирэ болоод лэ hүрэг тээшээ эрьен шагнаархажа, hанаата болон hуугаа hэн.

— Нүхэр түрүүлэгшэ, фермымнай даагша Беркинатай уулзабал «Мураяа» абаашажа түрэлгын байрада оруулхаар бслоо гэжэ дуулгажархёоройгтыл даа. Тиихэдэ далюу эбэртэй улаагшан юрдөө тиимэ шархуугаар эдеэлнэ. Ветфельдшерэй ерэхэдэ үзүүлхэ болоо. Үглөөгүүр бэлшээри дээрэ ерэжэ үнеэдымни харахаб гээ hэн.

Тиигэжэ түрүүлэгшэ адуулгашан хоёр нилээд удаан түүдэгэй галай гэрэлдэ hуужа хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүлээр хоюулан моридтоо мордожо, «баяртай!», «баяртай!» гэлдэhээр хоёр тээшээ тараба. Түрүүлэгшэ замаа үргэлжэлүүлжэ, үбгэн hүниин hэрюундэ хашалгүй хомхойгоор эдеэлжэ байhан үнеэдээ «hээш!», «hааш!» гэhээр дүтэхэн байhан хотогор газарай hайн ногоондо оруулжа тогтооно. Тиигээд томо мантагар бэетэй, газарhаа нааша дэлэнтэй «Вишня» гэжэ рекордистка үнеэнэй бэшэнээ дахуулаад, ондоо тээшээ түрүүлхэдэ шангаар зандаран: —хайшаа гүйбэш?! Эндээ байгаад hэрюундэ, эдеэлхэгүй, баhа бэшэнээ дахуулаад байраhаань хүдэлгэхэшни,—гэhээр hөөргэнь сухарюулжа hүрэгтэнь ниилүүлнэ. Тиигэжэ үбгэн малшын үнеэдтээ «хөөрэлдэhөөр» ябатар огторгойн зүүн хаяа сайража үдэр болоожо захалба. Талын жэжэхэн шубууд нойрhоо hэрижэ дуу хүгжэмөө эхилнэ. Зэргэлээ добын саанаhаа хүршэ гүүртын Константин Серовой адуулдаг садхалан үнеэд яаралгүйгөөр hубарин гаража ерэнэд. Мүн моришон хүбүүн ута хуhан ургаяа шэрэнхэй hүниин манаанhаа моридоо даража тосхон тээшэ ошобо.

«Байза мүнөөдэрhөө үзүүр hайн, нормогүй ногоотой Толгойн хотогорой шэнэ бэлшээридэ адуулжа эхилхэ юм байна. Мүн мүнөөдэр «Вишня», «Березка» ба бусад үсэгэлдэрэйхиhөө үлүү ехые үгэхэ бэзээ» гэжэ бодоhоор үбгэн малшанай үнеэдээ туугаад хүрэжэ ерэхэдэнь, сагаан халадуудые үмдэжэрхиhэн hаалишад хүнэг hаба, сагаан бидонуудаа үсэгэлдэрэйхиhөө бүри олоор бэлэдхэнхэй хүлеэжэ байгаа hэн...

Ц. Дандаров,
Н. Хазагаев.
БАУНТЫН АЙМАГ.

Чехословацка Республика. Прага-Высочандахи Швермын нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой коллектив, Хитадай Арадай Республикада гэжэ хэгдэһэн автомобиль дээрэ табигдаһан, үргэлгын хэдэн крануудай монтаж хэжэ дүүргэбэ. Автоплотформо дээрэ табигдаһан кран 4 тонно ашаа үргэдэг юм. КНР-эй захяа энэ оной сентябрь һарада дүүргэгдэхэ ёһотой. Заводой хүдэлмэришэдэй ажалай ехэ дэбжэлтэнь энэ захяа болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чехословацка үйлэдбэриин автомобиль дээрэ табигдаһан, эрьелдэдэг кран.

Чехословацка телеграфна агентствын фото.

Корейдэ промышленна предприятинуудые һэргээн бодхоолго

ПХЕНЬЯН, сентябриин 5. (ТАСС). Орон дотор һэргээн бодхоолгын хүдэлмэриин амжалтатайгаар хэгдэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүд корейскэ хэблэлдэ үдэр бүри тунхаглагдана.

Ороной хара металлургиин эгээн томо предприяти — Сонни городтохи «Хванх» гэжэ металлургическа заводто һэргээн бодхоолгын хүдэлмэриин ямараар хэгдэжэ байһан тухай «Минчжу Чосон» газетэ мэдээсэнэ. Һэргээн бодхоолгын хүдэлмэри эхилһээр миил турба хонобошье барилгын материал зөөхын тулада заводой территори дээрэ рельснүүд табигдаа. Фундамент табилга эхилээ. Заводой территори дээрэ хүсэ ехэтэ кранууд тодхогдоо. Доменно ба коксово пеэшэнгүүдые һэргээн бодхоолгодо хэрэглэгдэхэ хирпиисэ бүтээхэ хамһабариин заводые барилгашад октябрь һара соо ашаглалгада оруулха юм. Һэргээн бодхоолгын хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор энэ оной сентябрьда заводой шэрэм шудхалгын, ерэхэ жэлэй эхеэр булад шудхалгын цехүүд ашаглалгада үгтэхэ байна.

«Нампхо» гэжэ шэлэй заводой хүдэлмэришэд мүн лэ өөрынгөө предприятиие һэргээн бодхоожо ороо. Хүдэлмэришэд болбол августда главна пеэшэнгыень задалжа дүүргэө. Предприятиин коллектив һэргээн бодхоолгын капитальна хүдэлмэриин гурбанай нэгэ хубиие мүнөө дүүргээд байна. Чанчжиньган мүрэн дээрэхи электростанци һэргээн бодхоолго эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Урда Хамген провинцида арадай ажахые һэргээн бодхоохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Хамхынска түмэр замай управлениин түмэрзамшад эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Зүүн Хитадтахи барилганууд

ШАНХАЙ, сентябриин 5. (ТАСС). Шанхайда фабрика, заводууд, культурна ба һуралсалай газарнуудые шэнээр барилга ба хуушануудыень үргэдхэлгэ эршэмтэйгээр ябуулагдана гэжэ «Цзефанжибао» газетэ бэшэнэ. Эдэ барилгануудта хэдэн олон мянган хүдэлмэришэд ажаллана.

Энэ жэлдэ бүтээгдэхэ хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор һургуулиин гэрнүүдые, культурын байшангуудые, библиотекэнүүдые ба бусадые шэнээр бариха ба хуушануудыень үргэдхэхэ ябадал гол түлэб хараалагдана. Восточно-китайска педагогическа институдай, «Тунцзи» ба «Фудань» университедүүдэй барилгын хүдэлмэри түлэг ябуулагдажа байна.

«Синьхуажибао» гэжэ нанкинска газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Нанкиндэхи барилгануудай талмай 50 мянган квадратна метрһээ дээшэ болохо байна.

Цзянци провинцидахи барилтын хүдэлмэриин далайса тухай «Цзянсижибао» газетэ мэдээсэнэ. Цзянсийска бүд нэхэлгын фабрика барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана, шэнэ типографи баригдана, цзянсийска зуруулай фабрика, химическэ завод ба промышленна бусад предприятинууд үргэдхэгдэнэ.

Чжэцзян провинцида сайн шэнэ фабрика һаяхан ашаглалгада оруулагдаба гэжэ «Цзефонжибао» газетэ мэдээсэнэ. Энэ провинцида үшөө сайн 3 фабрикые үргэдхэхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Чехословацка үйлэдбэрилгын түрүүшын гусенична трактор

ПРАГА, сентябриин 5. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор «Зетор 35» гэжэ гусенична трактор чехословацка конструкторнууд үйлэдбэрилгэдэ бэлэдхэбэ. Энэ трактор 42 мориной хүсэтэй дизельнэ двигательтэй юм. «Зетор 35» тракторые гурбан түхэлтэйгөөр—поли дээрэ, ой соо хүдэлмэрилхөөр ба транспортда хэрэглэгдэхээр бүтээхэ гэжэ хараалагдаһан байна.

Советскэ ба Болгарска авиамоделистнүүдэй мүрысөөн

СОФИ, сентябриин 5. (ТАСС). Советскэ ба болгарска авиамоделистнүүдэй хоорондо хэдэн үдэр соо үргэлжэлһэн мүрысөөн үнгэрбэ.

Энэ мүрысөөндэ советскэ авиамоделистнүүд ниитэдээ 3852,94 очко абажа илаһан ба болгарска авиамоделистнүүд 1741,59 очко абаа.

Чехословакида парашютистнуудэй уласхоорондын мүрысөөн болоо

ПРАГА, сентябриин 3. (ТАСС). Парашюдаар дэбхэрһэн уласхоорондын мүрысөөн Остравада дүүрэбэ. Советскэ Союзай элитэ ехэ парашютистнүүд, Болгариин ба Чехословакиин эрхим парашютистнүүд мүрысөөндэ хабаадаба.

Гурбан түхэлэй мүрысөөндэ советскэ команда түрүү һуури эзэлбэ. СССР-эй команда 185,45 очко, Болгариин команда 126,85 очко, чехословацка команда—116,32 очко абаһан байна.

Грецидэ газар хүдэлбэ

ЛОНДОН, сентябриин 4. (ТАСС). Рейтер агентство Афинаһаа иигэжэ дамжуулна:

Грециин баруун эрье шадарай Ионическа аралнууд дээрэ сентябриин 3-да шэнэ штормнууд болобо. Кефалония арал дээрэхи Аргостолион городой газарай хүдэлэлгын үедэ һандаралда ороходо хохидоһон хүн зоной бариһан отог ба балгааһануудые үнгэрэгшэ неделидэ болоһон штормонууд үгы хэһэн байха юм. Газарай хүдэлэлгын шэнээр болоһоной эсэстэ Аргостолионой ба Закинтосэй (Закинф арал) үлэһэн гэр байранууд һандаран унаа.

Советско-иранска худалдаа наймаанай харилсаан тухай

ТЕГЕРАН, сентябриин 5. (ТАСС). Энэ оной июль ба августда ССР Союзһаа Иранда һуугаа Худалдаа наймаанай Түлөөлэгшэ ба Иранай национальна экономикын Министерствын хоорондо болоһон хэлсээнэй һүүлээр энэ оной сентябриин 3-да СССР-һээ Иранда һуугаа худалдаа наймаанай Түлөөлэгшэ нүхэр М. И. КУЗНЕЦОВ ба Иранай национальна оборонын Министр Пу-Комаюн хоёр СССР-һээ Иран, Иранһаа СССР абаашажа худалдаха эд бараанай хэмжээе удаадахи жэлдэ ехэ болгохо тухай бэшэгүүдые Тегеранда андалдан абалсаа. Эд бараа андалдан абалсаха тухай түйлагдаһан хэлсээнэй ёһоор СССР ба Иран хоёрой хоорондо эд бараанай эрьесэ Советско-Иранска худалдаанда заншал болоһон эд бараануудые оруулалсан, урда жэлэйхидэ орходоо горьтойгоор нэмэхэ байна.

Франциин ажалшад өөһэдынгөө эрхын түлөө тэмсэнэ

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Гаврда удаан саг соо үсэд шанга забастовочно тэмсэл боложо байна. Забастовко хэжэ байһан 15 мянган барилгашад ба металлистнуудта «Компани Женерал Трансатлантик» гэжэ пароходно компаниин 1400 албахаагшад нэгэдэбэ.

«Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор барилгын фирмнүүдэй металл болбосоруулдаг предприятинуудай эзэд забастовко хэгшэдэй бата нэгэдэлые һулаpуулха зорилгоор элдэб мэхэ гохонуудые хэнэ. Нэгэн доро засагаархид хашалга мүрдэлгэ хэлсэнэ.

Нижняя Сена департаментын префектын захиралтаар «Аюулгүйн республиканска отрядуудай «ехэхэн хүсэн үсэгэлдэр Гаврда эльгээгдэжэ, забастовкын боложо байһан бүхы предприятинуудые эзэлһэн байна. Эдэ хэмжээнүүдые забастовко хэгшэд ба бүхы хүн зон ехээр буруушааба.

Забастовочно хүдэлөөндэ хабаадагшадые мүрдэхэ, хэһээхэ ба профсоюзна эрхэнүүдые хаһаха һэдэлгэнүүдтэ хүдэлмэришэдэй эсэргүү тэмсэл бүхы орон дотор үргэлжэлһөөр.

«Рено» заводуудай дирекци хүдэлмэришэдэй нэгэн һаналтай буруушаалгын болоһон ба забастовкын шэнээр эхилхэ аюулай гараһан дээрэһээ бүлэг хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаха гэжэ урда тээнь абаһан шиидхэбэриһээ арсаха баатай болоһон байна. «Рено» заводуудай хүдэлмэришэдэй делегаци ажалай министр Бакон гэгшэдэ орожо профсоюзуудай хэдэ хэдэн эрхэнүүдые дирекциин зүгһөө хизаарлаһан ябадалда эсэргүү буруушаалга тэрээндэ мэдүүлһэн байна.

ВКТ-дэ ородог коммунальна эмхи зурганиудай ба элүүрые хамгаалгын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй национальна федерациин делегаци элүүрые хамгаалха министерстводэ мүн лэ орожо дурсагдаһан эмхи зурганиудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бүхы эрилтэнүүдые хангахыень эриһэн байна.

Капиталай оронуудта забастовочно тэмсэл болоно

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, сентябриин 4. (ТАСС). Французска ажалшадай өөһэдынгөө эрхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэжэ байһан тухай «Юманите» газетэ мэдээсэнэ:

Анже (Мен ба Луара департамент) городто бастовалһан барилгын 2 мянган хүдэлмэришэд салин хүлһэеэ час бүридэ 10 франкаар нэмээхэ ба нэгэн дорын туһаламжа болгон 5 мянган франк предприятинуудай эзэдээр түлүүлхэ ябадал түйлаад хүдэлмэридөө ороо. Энэ департаментын «Оливье», «Ледюк», «Несля» гэжэ предприятинуудай хүдэлмэришэд олон ушарта салин хүлһэеэ 25 процентээр дээшэлүүлхэ болоһон байна.

Лиондо, Дюнкеркэдэ, Мариньянда ба бусад городуудта промышленностиин элдэб һалбаринуудай эзэд хүдэлмэришэдэй забастовочно тэмсэлэй түрилтээр буултануудые хэхэ баатай болоһон байна.

Хүдэлмэриһөө гаргалгада эсэргүүсэн түмэрзамшад амжалтатайгаар тэмсэнэ.

США

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 4. (ТАСС). США-гэй ажалай министерство хадаа энэ оной июльдэ орон дотор 475 забастовко боложо, тэрээндэ 260 мянган хүн хабаадаа гэһэн элидхэл тунхаглаа. Гансахан консервнэ ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэришэдэй забастовкодо 33 мянган хүн хабаадаһан байха юм. Вестингаус электрик гэжэ компаниин Питтесбургдэхи заводто, барилгын промышленностиин предприятинуудта, Калифорнодохи хэдэ хэдэн предприятинууд болон бусадта забастовконууд болоһон байна.

Итало-югославска харилсаанууд тушаа

ПАРИЖ, сентябриин 5. (ТАСС). Франс Пресс агентствын римскэ корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор Итальянска правительствода эльгээгдэһэн югославска дүрбэдэхи ното соо сентябриин 1-нэй ното соогоо итальянска правительствын үгэһэн харюугаар хангагдаагүй байһан тухайнь хэлэгдэнэ.

Итальянска правительство хадаа сэрэгэй демонстраци хэхэ методһээ арсаха, «хилэ дээрэ нормальна байдал һэргээхын тулада урда тээнь абаһан хэмжээнүүдээ тэрэ болюулха бэзэ гэжэ югославска правительство найдана гэжэ ното соонь хэлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, хэрбээ итальянска правительство хилэ дээрэ нормальнабэшэ байдалые дэмжэлгэ үргэлжэлһөөр гэжэ югославска правительство тодоруулаа һаа, тэрэ хадаа өөрынгөө территори дээрэ зохихо хэмжээнүүдые абаха баатай болохо гэжэ ното соонь хэлэгдэнэ.

РИМ, сентябриин 5. (ТАСС). Итало-югославска хилэ шадар хэгдэһэн «Сэрэгэй демонстрацида» эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн югославска правительствода эльгээһэн харюугайнгаа ното соо итальянска правительство хадаа «Югославиин ябуулганууд ба мэдүүлгэнүүд» дээрэһээ урда тээнь абтаһан хэмжээнүүдээ шэнээр хаража үзэхэһөө арсаһан байна. «Пропагандистска зорилгоор югославска правительствын хэрэглэхэ гэжэ оролдоһон югославска манифестацинуудай ехэхэн удхатай байһан ябадал дипломатическа методүүдые хэрэглэхэ арга олгоогүй гэжэ итальянска правительствын харюугай ното соо хэлэгдэнэ.

Югославска мэдээсэлэйшье ёһоор тон багахан инцидентнүүд хилэ дээрэ болоо гэдэгые дахин буруушааха зуураа, итальянска правительство хадаа итальянска зэбсэгтэ хүсэн хилые эбдэлгэ хээгүй, хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаанай муудаһан тухай ямаршье харюусалга бэедээ даажа абахагүй гэжэ дахин дабтаба.

Датска врачууд Хойто Корейдэхи сэрэгэй пленэйхидэй лагерьнуудай байдал тухай

КОПЕНГАГЕН, сентябриин 5. (ТАСС). Датска хоёр врачууд — П. Киркетерп ба Андрес Кристенсен гэгшэд Корейһээ Копенгаген үсэгэлдэр бусажа ерэбэ гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Тэдэнэр Улаан Хэрээһэнэй даалгабаряар Хойто Корейдэ английска, американска, французска, австралийска, турецкэ ба колумбийска сэрэгэй пленэйхидэй байдаг лагерьнуудые шалгаһан байна.

«Байдалынь,— гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ,—бидэнэй һанаһанда орходоо һураггүй һайн байһыень ажаглаабди. Сэрэгэй пленэйхидые һайнаар эдеэлүүлнэ. Хитадай врачууд мүнөө үеын эмүүдые аргаламжада хэрэглэнэ. Сэрэгэй пленэйхид корейскэ түхэлэй юрын дулаан гэрнүүдтэ байдаг байна. Тэдэнэр клубууд ба спортивна талмайнуудтай, тэрэшэлэн өөһэдын оркестртэй. Лагериингаа харуулшадтай хамта нэгэтэбэшэ һайндэрнүүдые тэдэнэр үнгэргэһэн байна.

Бүхы сэрэгэй пленэйхид һайнаар хубсаланхай ба һайн условидо байдаг, бүхы оршон байдалые хараадаа абаха болоо һаа, гомодолой гараха ямаршье шалтагаан үгы гэжэ «Политикен» газетэ онсо тэмдэглэнэ.

Республикын шэнэ город. Гусиноозёрскдо хэдэн магазинууд, киоск... столовонууд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 5 шахтын навалоотбойщигууд (зүүн гарһаа) Арба... Филиппов, Василий Тараев, Карп Балдунников гэгшэд промтоварна магазин... гармонь худалдан абажа байна.

М. Минеевэй фото.

Спортивна недели

РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Хүдөөгэй физкультурнигуудай дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахын тула манай республикын хүдөөгэй 30 физкультурнигууд Ста... град мордобо.

Мүрысөөн сентябриин 13-да... халха юм.

Футболоор БМАССР-эй кубок

Бурят-Монголой Элүүрые хамгаалгын министерство футболоор республикын кубок абахын түлөө болохо мүрысөөндэ хабаадалсаха командануудые баталба.

Сентябриин 10-һаа захалха энэ мүрысөөндэ ПВЗ-гэй «Локомо... ба «Металлург» (Городок гор... «Шахтер» (Галуута-Нуур) ба «... намо», «Знамя» ба Бабушкин г... дой команда, «Байкал» ба Кя... футболистнар наадаха болобо.

Футболоор РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй эсэслэлгын урдахи уулзалга сентябриин 6-да Улан-Удын «Байкал» стадион дээрэ болобо. Эндэ стадионой эзэд Владивосток городой «Динамо» обществын футболистнартай мүр... бэ.

Һонирхолтойгоор үнгэрһэн мүрысөөндэ байкалайхид х... оролдобошье, амжалта түйлаба... Эсэстэ динамынхид 1:0 тоото... илаһан байна.

Областной профсоюзуудай Соведэй кубок абахын түлөө

Футболоор областной профсоюзуудай Соведэй кубок абахын түлөө финальна уулзалга үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улан-Удэ городой «Динамо» стадион дээрэ болобо.

Мүрысөөндэ «Знамя» командын спортсменүүд «Металлургиин» футболистнарта орходоо булюу спортивна шадабаритай байбашье, тэрэнээ гүйсэд хэрэглэжэ шадаба... «Металлургиин» команда түрүү... нааданай тоо нээжэ, 3:2 гэһэн ... тойгоор илаба.

Нааданай дүүрэһэнэй һүүл... «Металлургиин» командада мү... сөөндэ илаһанайнь түлөө област... профсоюзуудай Соведэй кубок ... грамотанууд барюулагдаа.

Волейбол

Волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхэнэрнүүдэй мүрысөөндэ 8 спортивна коллективүүд хабаадалсана.

Мүрысөөнэй түрүүшын уулзалгада паровозо-вагонно заводой команда транспортын «Локомотивай» командатай наадажа, тэрэниие 3:0 гэһэн тоотойгоор амарханаар шүүжэ илалта түйлаба. Мүн тус кома... «Медигэй» волейболистнарые ... тоотойгоор шүүһэн байна.

Удаань «Спартак» «Медик» ... рой спортсменүүдэй хоорондо б... һон шанга тулалдаанай удаа с... тагайхид 3:2 тоотойгоор шүүгдэ... байна.

А. Игумно...

Мүнгэ нөөгшэдэй тоо улам олошорно

Манай социалистическэ ороной ажалшадай материальна байдал улам һайжарна. Тиихэтэй хамта, нөөсэлгын кассануудта мүнгэ хадагалагшадай тоо олошорно. Жэшээлхэдэ, 1945 оной январиин нэгэнтэй сасуулхада, манай республика дотор 1953 оной январиин 1-дэ ажалшадай нөөсэлгэ 3,5 дахин, мүнгэ нөөгшэдэй тоо 45 мянга гаран болотороо ургаһан байна. Энэ хугасаа соо гансахан Улан-Удын центральна нөөсэлгын кассада нөөсэлгэ 16 миллион түхэригөөр ... болоо.

1953 оной үнгэрһэн һарану... туршада Улан-Удын № 304 нөө... гын кассын коллектив мүнгэ н... шэдэй тоое 2500 хүн болотор ... болгоһон байна.

Ажалшад үлүү мүнгэеэ гүрэ... нөөсэлгын кассада хадаглахадаа... рэндэ ашаг туһа үзүүлхэһээ га... бэедээ олзо оруулдаг юм. Тэдэ... коммунизм байгуулгада эдэбхи... гээр хабаадалсана гээшэ.

Н. Петро...

Намар

(Фенологой тэмдэглэл)

Городой үйлсэнүүдээр морин хараасгайнуудай ирагуу хүхюун дуунууд дуулдахаяа үнинэй болинхой. Тэдэнэрэй һүүлшынхинь август һарын түрүүшын хахадта ба һүүлээрнь уданшьегүй город шадар зуһадаг хараасгайнууд холын замда ниидэн гараһан байна. Уляангирай набша августын 20-до намарай янза орожо, шарабтар үнгэтэйгөөр харагдадаг болоо.

Үнгэрһэн һарын 23—25-наар хуһанай, акациин, клёной набша шарлажа захалһан байна.

Августын һүүлшын үдэрнүүдтэ модон бүхэнэй набша мүн лэ шарлажа, үндэр хадануудта ургадаг модоной намаа ба тала газарта ургаһан модоной набша намаа сентябриин 3-һаа унажа захалба. Ургамалнуудай үрһэн эдеэшэ... дүүрэө.

Жэжэ шубууд баһал урда з... барин холын аянда ниидэн гара...

Августын һүүлээр үгэрсэ, пом... дорой хуряалга дүүргэгдэжэ, ... дуудта яблока суглуулга захал... Мүнөө огородууд дээрэ эдеэ х... лой корнеплодууд һайнаар эдеэ... жэ байна.

Республикын колхозуудта тар... хуряалга ба намарай пар хахал... га түлэг дундаа ябажа байна.

Августын һүүл багта намарай ... ра таряан газараа харбажа гара...

И. Котов.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатртa — «Арена смелых» (12, 14, 16, 18, 20 ба 22 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатртa — «Встреча на Эльбе» (11 ба 13 ч.), «Три товарища» (17 ба 21 ч.), «Тарзан» (15 ... 19 ч.), «Таинственный знак» (23 ...

«ХРОНИКА» кинотеатртa — «Чук Гек» (13 ба 15 ч.). «Буря» (17, 20 ... 30 м., 22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 23. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00620. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.